શ્રીકૃષ્ણ કીર્તનમાળા

પ્રકાશક છગનલાલ દેસાઈ

ગાંધીરોડ, ૧૧૦—અમદાવાદ

કીંમત ૦-૬-૦

॥ श्री कृष्णाय नमः ॥

...હેરાઈ છગન... જોશીભાઈ
...રક ગ્રંથ... ળા

ભ... ...ાળા

પુષ્પ ૨ જું

ग्रन्थाङ्कः ५७

શ્રી... ...ણ કી ...નમાળા

સંગ્રાહક: પ્રકાશક:

લલ્લુભાઈ છગનલાલ દેસાઈ

રીચીરોડ, ૧૧૦, મેડા ઉપર—અમદાવાદ.

૦—૪—૦

શ્રી કૃષ્ણ કીર્તનમાળા

પ્રાચીન

મહાનુભાવી

ભક્તોની

અમૃતવાણી

*

**

આ પુસ્તકની અંદર

❀ ❀

પુરુષોત્તમ ભગવાન

શ્રી કૃષ્ણચંદ્રની

❀ ❀

બાળલીલા, ઢાઢીલીલા,

પનઘટલીલા,

મગરોકનલીલા, માખનચોરીલીલા

બંસીલીલા.

અને હ લી લા.

❀ ❀

વગેરે લીલાનાં રસિક, સુબોધ, ભાવવાહી,

ઉત્તમોત્તમ ૨૦૦ ઉપરાંત કીર્તનોનો

અદ્ભુત સંગ્રહ.

॰॰॰

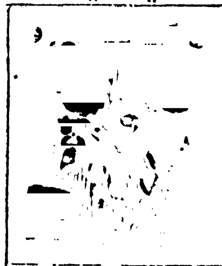
શ્રીકૃષ્ણ કીર્તનમાળા

એ

ઘણા વરસનાં જુનાં પ્રાચીન હસ્તલિખિત અને મુદ્રિત પુસ્તકોના શોધનમાંથી સંગ્રહ કરી છપાવેલો એક અદ્વિતિય ગ્રન્થ

આવૃત્તિ ૧ લી

પ્રત ૨૦૦૦

શ્રી વલ્લભાબ્દ ૪૫૨

સંવત ૧૯૮૬

સદ્દગત દેસાઇ. છગનલાલ જેઠાભાઈ

સ્મારક ફંડ તરફથી

ભગવદ્ધર્મપરાયણ ભાઇશ્રી ________________ ને

શ્રીમતી બ્હેન શ્રી ________________ ને

સપ્રેમ ભેટ

લી૦ દાસાનુદાસ

[illegible] છગનલાલ [illegible]

જયશ્રીકૃષ્ણ

શ્રી

ભજનાનંદનો લ્હાવો
લેવા નવીન રસ-
સામગ્રી તૈયાર
થાય છે

નામ નોંધાવી રાખો

શ્રી દયારામ કાવ્ય માધુરી

(રસમયપદો, ગરબા, ગરબીઓ.)

શરદ્ પૂનમ

(રસમય ગરબા સંગ્રહ)

શ્રીકૃષ્ણ કીર્તનમાળા

ભાગ ૨ જો

શ્રી ગોવર્ધનનાથજીના પ્રાગટ્યની વાર્તા-

ભાવના સાથે નવાજ સ્વરૂપમાં બહાર પડશે.

બે બોલ

" कलौ केशवकीर्तनात् "

કલિયુગમાં કેશવ—શ્રી કૃષ્ણુના કીર્તન માત્રથી જ વિના શ્રમે આ અસાર સંસાર સાગર તરી શકાય છે. ગમે તે અવસ્થામાં, ગમે તે સ્થળે ને વખતે, અધમ—ઉત્તમ વર્ણ સ્ત્રી—શુદ્રાદિ સર્વ શ્રી કૃષ્ણુ ભજન—કીર્તન-ગુણુગાનથી તરી ગયાં છે. અર્થાત્ કલિયુગમાં કેવલ કૃષ્ણુ કીર્ત્તનથી જ મનુષ્ય માત્રનો ઉદ્ધાર થઈ જાય છે એ દાખલા ક્યાં ઓછા છે ?

ભક્ત કવિશ્રી દયારામભાઈ કહે છેઃ—

નામે અજામિલ ઉદ્ધર્યો, નામે શિવે તાર્યા બહુ પાપી;
અવળે નામે વાલ્મીક તર્યો, અર્ધ ગણિકા ગતિ આપી.

(શ્રી ભક્તિપોષણ.)

कृष्ण कृष्णेति कृष्णेति यो मां स्मरति नित्यशः
जलं भित्वा यथा पद्मं नरकादुद्धराम्यहम् ॥

ભગવાન્ કહે છે કેઃ—નિત્યપ્રતિ શ્રીકૃષ્ણુ નામના ઉચ્ચારથી જેમ જળમાં રહેલું કમળ જળને ભેદીને બહાર નીકળે છે તેમ—સંસાર જલકીચડ—નરકમાં રહેલા જીવનો ઉદ્ધાર કરૂં છું.

ભગવદ્ભજન—ગુણુગાન કરનારા અનેક ભાવિકો " **रसो वै सः** " ભગવાન્ શ્રીકૃષ્ણુચંદ્રની અનેક લીલાનાં કીર્તનો મુખપાઠ કરી રહ્યા છે. ને કરે છે. તેવાં અનેક ભજનો—કીર્તનો, લીલાઓનાં પદો વગેરે કેટલાક પ્રેમીભક્તો પાસેથી ઘણા વર્ષથી અમો સંગ્રહ કરી રહ્યા હતા તેની શોધખોળ કરતા, લખી લેતા તેવો કેટલોય સંગ્રહ એકત્ર કર્યો હતો.

લગભગ ૪—૫ વર્ષથી મુંબાઈની વૈષ્ણુવ સમાજ કેસરીયા મંડળીના ભક્તો, શ્રીકૃષ્ણુ જન્મ, ઢાઢી લીલા, ગાય છે તે કીર્તનો છપાવી આપવા તે મંડળીના પ્રમુખ રા. રા. ભગવતીય. ત્રિભોવનદાસ

રણછોડદાસભાઇએ તથા સેક્રેટરી વલ્લભદાસ કાળીદાસ વખતોવખત રૂબરૂ મળે ત્યારે કહેતા અને તેમણે પોતા પાસેનો સંગ્રહ આપેલો પણ હતો તેમનીજ ઉત્કટ ઉત્કંઠાથી તેમનો સંગ્રહ તથા બીજો અમારી પાસેનો પ્રાચીન લિખિત ને મુદ્રિત અપ્રાપ્ય પુસ્તકોમાંથી મેળવેલો સંગ્રહ એકત્રરૂપે વૈષ્ણવોની સેવામાં રજુ કરતાં આનંદ થાય છે.

આ પુસ્તક એકત્ર સંગ્રહરૂપે આ સ્વરૂપમાં બહાર પડે છે તે તેમની જ કૃપાને આભારી છે.

આ સંગ્રહનાં કીર્તનો શુદ્ધ કરવામાં મારા મિત્રો શાસ્ત્રીજી. વસંતરામભાઇ તથા પરી. જયન્તીલાલ મગનલાલે ખૂબ મદદ કરી છે તેમને તો વિસરાય જ કેમ ?

આ સંગ્રહ છપાવતાં કેટલુંક કીર્તન સાહિત્ય હજુ અમારી પાસે શેષ રહેલું છે. ભગવદ્ ઇચ્છા તો આનો બીજો ભાગ યથાવકાશે બહાર પડશે.

આ સંગ્રહમાં મહાનુભાવ રસખાનજીનાં કેટલાંક રસિક કીર્તનો આપ્યાં છે. તે કીર્તનો શુદ્ધ કરવા માટે મેં ભગવદીય શાસ્ત્રીજી. વસંતરામભાઇને વિનવણી કરતાં તેમની પાસેથી રસખાનજીનાં કીર્તનોનો આખો સંગ્રહ મળી આવ્યો છે જે બહુ શુદ્ધ ને સારા સ્વરૂપમાં, તેમના રસિક કીર્તનોની ટીકા સાથે, તેમના જીવનચરિત્રના અદ્ભુત પ્રસંગો (છેલ્લી શાસ્ત્રીજીની શોધમાંથી) બહાર પડશે. પુસ્તક છપાવવું શરૂ થઈ ગયું છે.

મારા પૂજ્ય પિતાશ્રી. છગનલાલ જેઠાભાઇના સ્મારકમાં આ બીજો ગ્રન્થ બહાર પડે છે. માતાપિતાના ઉપકારનો બદલો કોઇથી વાળી શકાતો જ નથી. પરંતુ કંઈક અંશે તે ઋણ અદા થઇ શકે તેવા પ્રયત્નોમાંનો આ એક પ્રયત્ન છે. કે જે સદ્ગતની કૃપાથી તાત્કાલિક આ પુસ્તક છપાવવાનો અમલ થઈ શકયો છે.

સં. ૧૯૮૬
કાર્તિક પૂર્ણિમા
અમદાવાદ.

લી. દાસાનુદાસ
લલ્લુભાઈ છગનલાલના
જય શ્રી કૃષ્ણ

અનુક્રમણિકા

૧૨૬૬૬

બ્રહ્મસંબંધ કાવ્યમ્.

(આવૃત્તિ ૩ જી)

આ ગ્રંથમાં શ્રીમદ્ વલ્લભાચાર્યજીએ ઉપદેશેલો "બ્રહ્મસંબંધ" મંત્ર કે જે ૮૪ અક્ષરનો છે, તેને અનુસરતા ૮૪ શ્લોકથી વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે. તેમજ બ્રહ્મસંબંધ વિષે થતા આક્ષેપોનો સપ્રમાણ પ્રત્યુત્તર ગુરૂ શિષ્યના સંવાદરૂપે ઘણીજ અસરકારક રીતે આપેલો છે, તેમજ "શ્રીસિદ્ધાન્ત રહસ્ય" ગ્રન્થ તથા "સિદ્ધાંત રહસ્યનું ઘોળ" છતાં કો ૦—૪—૦ ચાર આના.

શ્રીગિરિધરલાલજી મહારાજકૃત

૧૨૦ વચનામૃત.

માત્ર થોડીજ નકલો બાકી રહી છે

શ્રી ગિરિધરલાલજી મહારાજશ્રીએ પોતે ૮૦ વર્ષની વૃદ્ધ વયે નિજદૈવી જીવો ઉપર કૃપા કરવા સંવત ૧૯૩૩ની સાલમાં ડભોઇ પધારી, વૈષ્ણવોના કલ્યાણ માટે, પ્રાચીન વાર્તાઓ, સમ્પ્રદાયનું ગુઢ રહસ્ય વૈષ્ણવોને ભક્તિ; નીતિ. ભાવના ઉત્પન્ન થાય તેવા પ્રસંગો, શ્રીઠાકોરજીના સ્વરૂપની સેવા, શણગારની ભાવના વગેરે ગુઢ ને ગુપ્ત રહસ્યમય પ્રસંગોનું વર્ણન કરી, જીવ શિક્ષાર્થ કૃપા કરીને ૧૨૦ વચનામૃત લખાવ્યાં હતાં તે છપાવ્યાં છે. મોટી સાઇઝનાં ૪૦૦ ઉપરાંત પૃષ્ઠ, તેમજ ગ્રન્થકર્તા શ્રીગિરિધરલાલજી તથાશ્રીબાલકૃષ્ણલાલજી, તથા તેમના નિત્ય લિલાસ્થ બેલાલજી, તથા હાલ બિરાજતા તૃતિયગૃહતિલક શ્રીવ્રજભૂષણલાલજી, તથા ચિ. શ્રી વિઠ્ઠલનાથબાવા એમ ૭ ફોટા આપવામાં આવ્યા છે. ન્યોછાવર માત્ર રૂા. ૩—૦—૦

લલ્લુભાઇ છગનલાલ દેસાઇ

રીચીરોડ, નં. ૧૧૦, મેડા ઉપર—અમદાવાદ.

જરા થોભી જાઓ ! આ તરફ નજર કરો.

શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્યજીનું

અણુભાષ્ય.

અનુવાદક: પ્રો. જેઠાલાલ શાહ. એમ. એ.

ભારતવર્ષનું ધાર્મિક તત્ત્વ જોવું છે ? બ્રહ્મ પણ સત્ય છે, જગત પણ સત્ય છે, નાશવાન નથી તે જાણવું છે ? બ્રહ્મજ્ઞાનની પ્રાપ્તિની ઇચ્છા છે ? જીવ, જડ, ચૈતન્ય, માયા એ બધા વિષયોના હેતુ સમજવા છે ? શુદ્ધાદ્વૈત તત્ત્વનો પ્રથમ ગ્રન્થ વાંચવો છે ? જુઓ

એમણે ઘણીજ સરળ ગુજરાતી ભાષામાં આ ગ્રન્થ લખ્યો છે. હવે તો માત્ર ઘણી થોડી જ નકલો રહી છે. ૭૦૦ પાનાનો, અનેક ચિત્રો સાથેનો, સુશોભિત પાકા પુંઠાનો, મોટો ગ્રન્થ. ન્યો. માત્ર **સાડાત્રણ રૂપીઆ જ.**

આવા ગ્રન્થો ફરીફરીને છપાતા નથી. પછીથી પસ્તાશો ને રહી જશો. ગુજરાતના સમગ્ર વિદ્વાન્ સાક્ષરોએ વખાણેલું, વૈષ્ણવોએ તો મુક્ત કંઠે પ્રશંસા કરી છે ને લેખકને અનેક આશીષો બક્ષી છે. સંપ્રદાયનાં ૪૫૦ વર્ષે આ પુસ્તક સમજવાનું મળે છે, માટે જો તરત નહિ મંગાવો તો પછી ખપી ગયે તમારે પસ્તાવું પડશે. સંપ્રદાયના ૪૫૦ વર્ષના ઇતિહાસમાં આ પુસ્તકનું નામ અત્યારે જ નોંધાયું છે. તો આવા પુસ્તક માટે શું તમે **સાડાત્રણ રૂપીઆ** પણ નહિ ખરચી શકો ? હું સત્ય કહું છું, પછીથી આવું સાહસ કોઇ નહિ ખેડે ને તમે પસ્તાશો. અત્યારે જ ઓરડર લખી નાખો.

ભાગ ૧ લો. રૂ. ૩–૮–૦ ભાગ ૨ જો. રૂ. ૩–૦–૦

લલ્લુભાઈ છગનલાલ દેસાઇ.

રીચીરોડ, નં. ૧૧૦, મેડા ઉપર—અમદાવાદ.

॥ ભાવસિન્ધુ ॥

આ ગ્રંથમાં શ્રી મહાપ્રભુજી તથા શ્રીગુસાંઇજીના, નિજ અંતરંગ કૃપાપાત્ર ભગવદીયો ૮૪ અને ૨૫૨ વૈષ્ણુવો પૈકી મહાનુભાવી એવા માત્ર ૨૨ વૈષ્ણુવોની વાર્તાના ભાવ શ્રી ગોકુલનાથજીએ આધુનિક જીવો ઉપર કૃપા કરી જણાવ્યા છે, હાલ ૮૪ અને ૨૫૨ વૈષ્ણુવોની વાર્તા આપણે વાંચીએ છીએ તે વાર્તાઓ પણ આ શ્રી ગોકુલેશજીએજ પ્રકટ કરી છે. આ બધી વાર્તાઓમાં મુખ્ય અને જેના ભાવ અતિ ગુઢ છે, જેના સ્નેહની પરિસીમા નથી, જેઓ કોટિમાં વિરલા ગણાયા છે એવા ભગવદીઓની વાર્તાના ભાવ શ્રી ગોકુલેશજીએ જણાવ્યા છે. તે ઉપરાંત કેટલીક શોધ કરી બીજી વધુ માહિતી પણ આપી છપાવ્યું છે. કીં. ૧-૪-૦ સવા રૂપીઓ.

ષોડશ ગ્રન્થ

(આવૃત્તિ ૩ જી. ઘણા સુધારા વધારા સાથે.)

સટીક, ગુજરાતી ભાષામાં વિસ્તૃત વિવેચનપૂર્વક કરેલું શુદ્ધ ભાષાન્તર.

આ ગ્રન્થમાં શ્રીમદ્ વલ્લભાચાર્યજીએ રચેલા શ્રીયમુનાષ્ટક આદિ ૧૬ ગ્રન્થો કે જેને વૈષ્ણુવો "ષોડશ ગ્રન્થ" એ નામથી ઓળખે છે તે ગ્રન્થોના મુળ શ્લોક સાથે લંબાણુ ટીકા ને વિસ્તૃત વિવેચન પૂર્વક કરેલું ભાષાન્તર છતાં ન્યો. માત્ર એક રૂપીઓજ

લલ્લુભાઇ છગનલાલ દેસાઈ.

રીચીરોડ, નં. ૧૧૦, મેડા ઉપર—અમદાવાદ.

પંચામૃત.

મહાન્ અનુભવી પરમ ભગવદીય "વ્યાસદાસ" કૃત અનુભવૈકગમ્ય મહાન્ ગુઢ વિષયો, ભક્તિ, નીતિ, જ્ઞાન, વૈરાગ્ય, મનને શિખામણ, દીનતા, આશ્રય, વગેરે વિષયોનું ગાવાના રાગમાં દોહા, ચોપાઇમાં પંચામૃત—પાંચ અમૃત ૧ શિક્ષામૃત, ૨ ન્યામૃત, ૩ સ્નેહામૃત, ૪ સ્વપ્નસાર, ૫ ઘનચાત્રક. આ પાંચ અમૃતદ્વારા વૈષ્ણવોને શ્રી ઠાકોરજી, શ્રી મહાપ્રભુજી, શ્રી વલ્લભકુળનો દૃઢઆશ્રય, ધૈર્યનું અનુપમ વર્ણન કરી સ્પષ્ટ સમજાવ્યું છે. ખાસ મનન કરવા જેવો આ ગ્રન્થ છે. કીંમત ૦—૮—૦ આઠ આના.

શ્રી ગોસ્વામી શ્રી હરિરાયજી કૃત

મોટું શિક્ષાપત્ર.

શુદ્ધ ને સરળ ગુજરાતી ભાષામાં, ભગવદ્ વાર્તામાં વાંચવા લાયક સમગ્ર સિદ્ધાન્તોથી ભરપુર

૪૧ પત્રોમાં, ૬૪૬ શ્લોકનો સત્સંગ કરવા લાયક ગ્રન્થ

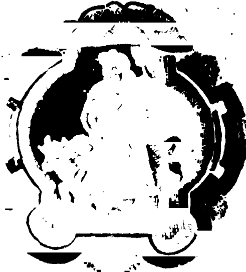
શ્રીમહાપ્રભુજીનું ત્રણ રંગનું સુંદર ચિત્ર, ૩૦૦ ઉપરાંતપૃષ્ઠ. સુશોભિત પાકું પુંઠું. કીંમત ફક્ત **એકજ રૂપીઓ.**

લલ્લુભાઇ છગનલાલ દેસાઇ.

રીચીરોડ, નં. ૧૧૦, મેડા ઉપર—અમદાવાદ.

સૂર્યપ્રકાશ પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં, પટેલ મૂળચંદભાઈ ત્રિકમલાલે છાપ્યું.
પાનકોરનાકાંઃ અમદાવાદ.

॥ श्रीकृष्णाय नमः ॥

શ્રીકૃષ્ણકીર્તનમાળા.

मंगलाचरण.

तमद्भुतं बालकमम्बुजेक्षणम् । चतुर्भुजं शंखगदायुदायुधः ॥

श्रीवत्सलक्ष्मं गलशोभिकौस्तुभं । पीताम्बरं सान्द्रपयोदसौभगं ॥१॥

महार्हवैदूर्यकिरीटकुण्डलत्विषा परिष्वक्तसहस्रकुन्तलः ॥

उद्दामकाञ्च्यङ्गदकंकणादिभिर्विरोचमानं वसुदेव ऐक्षत ॥ २ ॥

રાગ ભૈરવ. પદ ૧

વન્દો ચરણકમલ હરિરાઇ.
જાકી કૃપા પંગુ ગિરિ લંઘે, અંધેકો સબ કુછ દરસાઇ.
બહિરો સુનૈ મૂક પુનિ બોલે, રંક ચલે સિરછત્ર ધરાઇ.
સૂરદાસ સ્વામી કરૂણામય, વારવાર વંદો તિહિ પાઈ.

ચિંતન. રાગ ભૈરવી. પદ ૨

શ્રીકૃષ્ણજીકો ધ્યાન મેરે નિશદિના રી માઈ.
માધુરી મૂરત મોહિની સૂરત, ચિત્ત લિયો હે ચુરાઇ.
લાલ પાગ લટક ભાલ ચિબુક બેસર કંઠમાલ,
કર્ણફુલ મન્દહાસ લોચન સુખદાઇ. ૧
મોર પંખ શીશ ધરે મોતિનકો હાર ગરે,
બાજૂબન્દ પહુંચી કર મુદ્રિકા સુહાઇ.
ક્ષુદ્રઘંટિકા જેહર નૂપુર બિંછિયા સુદેશ,
અંગ અંગ દેખત ઉર આનંદ ન સમાઇ.
મુરલીધર અધર શ્યામ ઠાડે વ્રજયુવતિ માંહિ,
સપ્ત સુરન તાન ગાન ગોવર્ધન રાઇ.
નિરખ રૂપ અતિ અનૂપ છકે સુર નર વિમાન,
વલ્લભ પદ કિંકર દામોદર બલિ જાઇ.

દોહા—આપી આપી જગતમેં, જીનકી ઉલટી રીતિ.
તિનકે પદ વન્દન કરૂં, કરી કૃષ્ણસોં પ્રીતિ. ૧
વ્રજ સમુદ્ર મથુરા કમલ, વૃન્દાવન મકરન્દ.
વ્રજ વનિતા સબ પુષ્પ હૈં, મધુકર ગોકુલચંદ. ૨

સમાજી વચન:

શ્રી વ્રજરાજ કુંવર વર ગાઇયે, ભક્તનકો મન ભામતો ગાઇએ,
આનંદકે કન્દ નિધિવર ગાઇયે, શ્રી લાડિલી લલનવર ગાઇયે.

દોહા—નવહિ અંગ સિંગારકે, હોરી ચોરી દાન,
છલહિ કરન વન ઋતુ ગમન, વિરહ મિલન અરૂ માન.
નાગરિયા નવ નાગરી, ખેલન રાસ વિલાસ,
પલ પલ વારેં હે સખિ, નિત નવ નાગરિદાસ.
શ્રી વૃંદાવન ચિદ્‌ધન કછુ, છબિ બરનિ ન જાય,
કૃષ્ણ લલિત લીલાકે કાજ, ધારી રહ્યો જડતાય.
મુક્તિ કહે ગોપાલસોં, મેરી મુક્તિ બતાય,
વ્રજ રજ ઉડિ મસ્તક લગૈ, મુક્તિ મુક્ત વ્હે જાય.
ધનિ વૃંદાવન ધામ હૈ, ધનિ વૃન્દાવન નામ,
ધનિ વૃન્દાવન રસિક જો, સમરે રાધાશ્યામ.
મોર મુકુટ નિરખી છબિ, લાજત મદન કરોર;
ચન્દવદન મુખ સદનપૈ, ભાવુક નૈન ચકોર.

જિન મોરનકે પંખ લખિ, રાખત અપને શીશ;
તિનકે ભાગનકી સખી, કૌન કર સકૈ રીસ.
બંસી વંશી નામ હૈ, કાહ્નુ ધર્યો પ્રવીન;
તાન તાનકી ડોરસોં, ખેંચત હૈ મનમીન.
જલમેં બસૈ કુમુદિની, ચંદા બસૈ અકાસ;
જો જાકે મનમેં બસૈ, બસૈ સો તાકે પાસ.

દોહા–વૃન્દાવનકે વૃક્ષકો, મર્મ ન જાને કોય;
ડાર પાત અરૂ ફુલમેં, રાધે રાધે હોય.

દોહા–વ્રજ તજ અનત ન જાઇ હૌં, મેરી હ યહ ટેક;
ભૂતલભાર ઉતારિહૌં, ધારિ હૌં ભેખ અનેક.

દોહા–વૃંદાવનસોં વન નહીં, નન્દ ગ્રામસોં ગ્રામ;
બંસીબટ સોં બટ નહીં, કૃષ્ણ નામસોં નામ.
નારાયણ વ્રજ ભૂમિકો, સુરપતિ નાવૈં માથ;
જહાં જાય ગોપી ભયે, શ્રી ગોપેશ્વર નાથ.

॥ श्री कृष्णायनमः ॥
॥ श्रीगोपीजनवल्लभाय नमः ॥

અથ શ્રીકૃષ્ણજન્મ—ઢાઢી લીલા.

સાખી (ઢાઢી વચન.)

નમું શ્રી વલ્લભ દેવજુ, નમું શ્રી વિઠ્ઠલનાથ ગુંસાઇ.
નમું શ્રી ગિરિધર ગોવિંદજુ, નમું શ્રી બાલકૃષ્ણ શીરનાઈ.
નમું શ્રી ગોકુલનાથં જુ, નમું શ્રી રઘુનાથ સહાઇ.
નમું શ્રી યદુનાથજુ, નમું શ્રી ઘનશ્યામ મનભાઇ.
નમું શ્રીવ્રજરાજકે લાડિલે, મેરે જીવન નાથ.
ઢાઢી આયો યાચને, ધરો ચરણ મમ માથ.
ધરો ચરણ મમ માથ, ભૂતલ લીલા વિસ્તારી,
ધરો ચરણ મમ માથ, દૈવી પર દયા વિચારી.
ધરો ચરણ મમ માથ, ભક્ત ટેક રાખી અબે.
બરનું શ્રી વલ્લભ વંશ, સૂર કારજ સરે સબે.
નમે કહા ગુન હોય, નમે ભવ દુઃખ સબ કટે.
નમે કહા ગુન હોય, નમે પુનરાવર્ત મિટે.
નમે કહા ગુન હોય, નમે લીલા અનુસર હીં.

અથ શ્રી દશાવતારની સાખી

હાં ઢાઢી વ્રજરાજકો, યહ મેરે જગદીશ;
ઓરન કોં યાચું નહિ, નેક ન નામું શીષ. ૧
ઇનકો હોં યાચક સદા, યહ મેરે જજમાન;
ઇનકો યશ ગાઉં જુગોજુગ, જીન રાખ્યો મેરો માન. ૨
યહ જશ કહા બરનન કરૂં, બરને બેદ પુરાન;
વ્રજમેં લીલા જે કરી, સો અષ્ટછાપ કીયે ગાન. ૩
સાખી તો શ્રી કૃષ્ણ હે, જાને રાખી ટેક;
તાકે ભક્ત અનેક હે, ભક્તઉદ્ધારન એક. ૪
જુગ જુગમેં અવતાર ધરી, નિજજન કીયે ઉદ્ધાર;
ભક્તનકી રક્ષા કરી, અસુરન કીયે સંહાર. ૫
સત્ય વ્રત રાખ્યો મચ્છ હોય, કચ્છપ મંદરાધાર;
ચૌદ રત્ન પ્રગટ કીયે, કહ્યો વ્યાસ વિસ્તાર. ૬
બહુરિ ધર્યો વારાહવપુ, હિરણ્યાક્ષકો અંત;
નૃસિંહ વપુ માર્યો પ્રબલ, હિરણ્યકશ્યપુ બલવંત. ૭
અદ્દભુત રૂપ નૃસિંહ ધર્યો, રાખ લીયો પ્રહ્લાદ;
હિરણ્યકશ્યપુ વિદારકેં, દીયો દેવનકું આલ્હાદ. ૮

વામન હોયકેં બલિ છળ્યો, દીયો પાતાલકો રાજ;
તો દિન આયો જાચને, સાર્યો હમારો કાજ. ૯
પરશુરામ દ્વિજ હોયકેં, કીનો ક્ષત્રી સંહાર;
તો દિન આયો જાચને, દીયો મોતીનકો હાર. ૧૦
દશરથ કૌશલ્યા ગ્રહે, શ્રીરામ લીયો અવતાર;
તાકો સુયશ કહા કહું? શ્રુતિ ન પાવે પાર. ૧૧
રાજા જનક સ્વયંવર રચ્યો, પરણે સીતા નાર;
તો દિન આયો યાચને, ખોલ દીયો રત્નભંડાર. ૧૨
દ્વાપર અંત ઉદ્યોત ભયે, દશ દિશ મણિપ્રકાશ;
વસુદેવ ગ્રહ પ્રગટ ભયે, જગત તિમિરકો નાશ. ૧૩
અબ તો શ્રીનંદરાયકેં, ઉદયો અતિ આનંદ;
શ્રીગોકુલમેં પ્રગટ ભયે, શ્રીવૃંદાવનકો ચંદ. ૧૪
અબ તો આગેં આવેગો, કલિ પાપરૂપ નિધાન;
બુદ્ધાવતાર ધર્મ હિત, આપ ધરેંગે ધ્યાન. ૧૫
અઘોર કલિ જબ હોયગો, ધર્મ ન રહેગો લેશ;
શ્રીવલ્લભકુલનિષ્કલંક હોય, મિટે ભક્તકો ક્લેશ. ૧૬
જન્મ જન્મ કો યાચક હોં, તુમ મેરે દાતાર;
દેહો નંદ જુ, માગું પાનિ પસાર. ૧૭

પુત્ર ભયો નંદરાયકે, પૂરણ પરમાનંદ;
ઢાઢી આયો યાચને, તનમન ભયો આનંદ. ૧૮
બેઠી સભા સુંદર જહાં, શોભા બરની ન જાત;
ઈંદ્ર સભા તહાં વારને, ઓરનકી કહા બાત. ૧૯
રત્ન જટિત ખંભ બને, કનકમય સબ ભૂમિ;
તાન વિતાન ઝાલરિ, મોતનકી રહી ઝુમી. ૨૦
સત્ય લોક સુરલોકકી, વૈકુંઠ હુકી જાન;
રહી સંપદા છાયકે, તીન લોકકી આન. ૨૧
બૈઠ તહાં શોભાભરે, અતિવ ઉદાર વ્રજરાજ;
ધનાઢ્ય અતિ શોભિત, સદા, બડે બડે ગોપ સમાજ. ૨૨
મહાનંદ ઉપનંદજુ સિંહનંદ બડનંદ;
ધરાનંદ ધ્રુવનંદજુ, સો દેત દાન આનંદ. ૨૩
કનકાનંદ કૃપાલહે, પ્રીતમ પરમાનંદ;
દાન દયા સોં દેતહે, સુખાનંદ સુખકંદ. ૨૪
બહુમોલ મોતી દીયે, મુદ્રી ગ્રીવા હાર;
કાનનકે કુંડલ દીયે, અરૂ ધન દીયે અપાર. ૨૫
ગાય ભેંસ ઘોડા દીયે, હસ્તી સાજ સમાજ;
રથ સુખપાલ અંબર દીયે, દાની નૃપ વ્રજરાજ. ૨૬
મોદ ભરી આશીષ દીયે, ચીર જીયો નંદકુમાર;
જાકે જન્મતહીં ભયો, વ્રજ ઘરઘર મંગલ ચાર. ૨૭

કલ્પ વૃક્ષ સમવૃક્ષ જહાં, કામધેનુ સમ ગાય;
નંદસદનકી સંપદા, કાહુપેં બરની ન જાય. ૨૮
હુલસહીયે ઢાઢી જહાં, બરનન લાગ્યો વંશ;
શ્રવન સુનત તાકો સુયશ, રહે ન અધકો અંશ. ૨૯
જશ પ્રકાશ અબ કહત હો, સુનહો નંદ ઉદાર;
પરમ અનાદિ રહસ્ય અતિ, પુરાન કહ્યો નિરધાર. ૩૦
અદ્વૈતબ્રહ્મ તેજોમય, અખંડ અનાદિ અનૂપ,
અક્ષર અહર્ભ ગોતિત ગિરિ શ્રુતિ ખોજત જેહી રૂપ. ૩૧
અનંત કોટિ શશી સૂર જહાં, રતન તેજ પ્રકાશ;
પરમ ધામ પૂરનસદા, કહત નિગમ ઇતિહાસ. ૩૨
તાસોં પર પુરૂષોત્તમ, લીલા કરત અપાર;
સમુહ કોટિ સખી વૃંદમેં, શ્રીવૃંદાવન સુખસાર. ૩૩
તાકો જો બરનન કરૂં, તો ગ્રન્થ હોય વિસ્તાર;
શેષ મહેશ સુરેશ ગનેશ, પાવત નહિ કોઇ પાર. ૩૪
શ્રી પુરૂષોત્તમકોં ઇચ્છા ભઇ, યશ પ્રકાશ અબ હોય;
નેક બ્રાંહમરોરતેં, ઉપજે હે સબ કોય. ૩૫
અનંત કોટિ બ્રહ્માંડ સબ, પંચતત્વ ચોખાન;
સ્થાવર જંગમ વસ્તુયહ, રૂપ પુરૂષોત્તમ જાન. ૩૬
પુરૂષતેં માયા પ્રગટ ભઇ, ગુન ઉપજાવનહાર;

નિમિષમેં સૃષ્ટિ ઉત્પન્ન કરે, પ્રલય કરત નહિ વાર. ૩૭
આદિનારાયણ બ્રહ્મરૂપ હે, સો મગનકે પાર;
ષટધર્મ તાસોં કહત, સો ધર્મીકે સુખસાર. ૩૮
ધર્મી સો પુરૂષોત્તમ, ધર્મ બ્રહ્મ કો જાન;
બ્રહ્મ કો રૂપ નારાયણ સો કહહી વેદ પુરાન. ૩૯

શ્રીનંદરાયજીકે ઘરકી વંશાવલી

શ્રી નારાયન કી નાભિ સોં, કમલ ભયો એક જાન;
તામેં તેં બ્રહ્મા ભયે, સબકે હે સુખદાન. ૧
તિન સબ યહ રચના રચી, કો કરી શાકે વિચાર;
નારાયણ વિહરત તહાં, લેહે બહુ અવતાર. ૨
બ્રહ્માતેં અત્રિ ભયે, પરમ સાધુ સુકુમાર;
અત્રિ કો સુત સોમનૃપ, સુંદર સરસ ઉદાર. ૩
સોમનૃપકો બુધ ભયો, ભૂમિ બડો ભૂપાલ;
તાકો ભયો પુરૂરવા, હરિ રતિ અરિકુલ સાલ. ૪
નૃપતિ પુરૂરવા કો ભયો, આયુ બડો નરેશ;
આયુ નૃપકો નહુસ ભયો, જીન જીત્યો સબદેશ. ૫
નહુસ નૃપતિ કો પુત્ર ભયો, નૃપ જાતિ બડભૂપ
નૃપ જાતિકો યદુ ભયો, ધર્મી ધર્મ સ્વરૂપ. ૬
યદુકો યશ કહા બરનીયે, જીન લીને શત્રુ સબ જીત;

પિતા હિત દઇ વચનતા, ચલ્યો ધર્મકી રીત. ૭
રાજા યદુકો પુત્ર ભયો, ક્રોષ્ટ નૃપ રણધીર;
વીર્યવાન તાકો ભયો, ધર્મી ધર્મ શરીર. ૮
વીર્યવાનકો સ્વહિત ભયો, સહિત નૃપ તાસુતેક;
તાકો ભયો નૃપ ચરિત્રરથ, જીન કીને યજ્ઞ અનેક. ૯
તાકો ભયો શશી વિદ્દનૃપ, જીન જીત્યો સબદેશ;
પૃથુન્મવ સુત તાકો ભયો, તાસુત ધર્મ સુવેશ. ૧૦
ધર્મનૃપતિકો સુત ભયો, સેના બડો ભૂપાલ;
ચિક પુત્રતિનકો ભયો, સો ગો બ્રાહ્મણ પ્રતિપાલ. ૧૧
ચિક નૃપતિ કો પુત્ર ભયો, નામ ધન્યાય પ્રવીન;
ધન્યાય પુત્ર વિદર્ભ ભયો, તા સુત કૃથ હરિલીન. ૧૨
કૃથ સુત કંત નરેશ ભયો, કંત પુત્ર નૃપવૃષ્ટિ;
વૃષ્ટિ કો સુત નિર્યાતિ ભયો, રાજકીયો સબ સૃષ્ટિ. ૧૩
નિર્યાતિ સુત દાતારે ભયો, તાકો વ્યોમભિલ બાલ;
વ્યોમ પુત્ર જામનભયો, તાકો વિક્ષતિનૃપાલ. ૧૪
વિક્ષતિ પુત્ર સો ભીમરથ, નરરથ તાકો તાત;
નરરથ સુત દશરથભયો, શક્તિ તાસ વિખ્યાત. ૧૫
ભયો પુત્ર તિહિં નૃપતિકો, ફિરે ચહું દિશ આન;
દેવતાત તાકો ભયો, જીન દીયે અનેકન દાન. ૧૬

દેવતાતકો સુત ભયો, નૃપ દેવ રેત વિચિત્ર;
દેવ છત્ર તાકો ભયો, મધુ નૃપતિ સુપવિત્ર. ૧૭
મધુનૃપતિ કો કુરવશ ભયો, કુરવશકો અનુનૃપ;
અનુનૃપકો પુરૂહિત ભયો, સત્વતાય અનૂપ. ૧૮
સત્વતા સુત અંધિક ભયો, અંધક સુતભત માન;
વિદુરથતાકો ભયો, તાસુત સૂર પ્રમાન. ૧૯
ભોજમન તા સુત ભયો, તાસુત શનિભૂપાલ;
શનિકો ભોજ મહીભયો, શત્રુનકો જે કાલ. ૨૦
ભોજકો ભયો હુદિક નૃપ, દેવ વિહુ તા પુત્ર;
શતધન્વા તાકે ભયો, શૂરવીર જત સુત્ર. ૨૧
શત ધનુકે સુત પ્રબલ અતિ, કૃતવર્મા બડભૂપ;
આન કરિ સબ ભૂમિ પર, સુંદર સુર અનૂપ. ૨૨
કૃતવર્માકે પુત્ર ભયો, દેવ મીઠ બડરાજ;
સબ બાત ન સમર્થસો, સુરપતિ કીસી સાજ. ૨૩
તાકે ભયો વિવાહદ્વે, એક ક્ષત્રીકી જાન;
દુજો ભયો જુ વૈશ્યકો, ઉત્તમ કુલ પરમાન. ૨૪
ક્ષત્રાનીકે ક્ષત્રી ભયે, પાયેરાજ પ્રમાન;
વૈશ્યન સુત ભયે વૈશ્યહી, જાત જનનકી જાન. ૨૫
ક્ષત્રાનીકે સુતભયે, સૂરસેન ભૂપ નામ;

તાકે ભયે વસુદેવજી, ભયો સુયશ સબ ધામ. ૨૬
વ્યાસ કહ્યો શુકહી કહ્યો, પ્રગટ પુરાનનમાંહી;
ભાગ્યવાન વસુદેવસમ, જક્ત દૂસરો નાંહી. ૨૭
વૈશ્યન સુત પરજન્ય ભયે, બુદ્ધિ વિવેક ઉદાર;
દીયે દાન અનેકજીન, કહેત ન આવે પાર. ૨૮
વૈશ્યજ્ઞાતિમેં શ્રેષ્ઠ અતિ, બલ્લવગોપ પ્રમાન;
પાલત સુરભિ વૃંદજે રાજત ઇંદ્રસમાન. ૨૯
પાવન યશ પરજન્યકો, ઓર પાવન અતિ નામ;
શ્રવણ સુનત પાતક હરે, હોત સકલ સિદ્ધકામ. ૩૦
નારદકે ઉપદેશતેં, હરિવાસરવ્રત સાધિ;
ન્હાયે કાન્હર કુંડમે, નારાયણ આરાધિ. ૩૧
નિર્જલ હરિવાસરકીયે, તનમન ભરે આનંદ
તાકે સુત નવ નંદ ભયે, દરસે પરમાનંદ. ૩૨
નૌ નંદકો યશ અમલ, જાનત સબ સંસાર;
રોમ રોમ રસના કરૂં તોઉ ન પાવે પાર ૩૩
કહા બરનો શ્રીનંદકો, બરનત વેદ પુરાન;
પુત્ર ભયે એસે કહુ, દીયે અનેકન દાન. ૩૪
પુત્ર ભયે સુખ યહ ભયો, સત એક પરમાન;
યહ સુખ વ્યાપ્યો સકલહી, સ્થિર ચર યહ સંસાર. ૩૫

प्रहसत भई हे लक्ष्मी; आन बडी बधु द्वार;
अन्न धन देत घटे नहि, अक्षय भरे भंडार. ३६
मेंं विचार मनमेंं कीयो, सुन्यो पुरानन मांही;
नंद ग्रह प्रगट भये, पुरुषोत्तम प्रभु नांही. ३७
देखे सुखी व्रजजनको, विघ्न अनेकन टारि;
वृथा होत नहि वचन यह, कहे ढाढी निरधार. ३८
पुत्रभयो श्री नंदको, बजत दुंदभी द्वार;
देत दान याचकनकों, आनंद गोधेन भार. ३९
देत दान तहां नंदजु, प्रथम देतहे नंद;
फिरलेहुं गो सबनपें, प्रगटे श्री गोकुलचंद. ४०
सुखानंद सोवन दीयो, महानंद दीयो हार;
कनकानंद मुद्रा दइ, गिनत न आवे पार. ४१
धरानंद धीरज दइ, झोरी भरी दीयो धन;
परमानंद दइ प्रीतसों, ढाढी कीयो प्रसन्न. ४२
नित्यानंद नग जटितको, दीनो हार मंगाय
बडे नंद बडी रीतिसों; दइ सिंगारी गाय. ४३
हाथी घोडा रथ दीये, अंबर दीये अपार;
ओर ऊंट ऐसे दीये, बोज उठावनहार. ४४
गाडी गाडां भरदीये, ओर धन अंबर सार;

આભૂષણ અગનિત દીયે, ઐસે નંદ ઉદાર. ૪૫

શીવ વિરંચી સૈં કહે, સુનો બહુવિધ બાત;
પ્રગટ ભયે પુરૂષોત્તમ, સો વ્રજ ઘર ઘર ગાત. ૪૬

જાકો રૂપ વૈરાટ સમ, અનંત કોટિ બ્રહ્માંડ;
સો ક્યોં વ્રજમેં જાનિયે, સબ બાત સુછંદ. ૪૭

જાકો રૂપ બ્રહ્માંડ હે, સો ખેલત નંદ કે દ્વાર;
મહરિ યશોદા ગોદલે, સો શ્રી વ્રજરાજ કુમાર. ૪૮

જાકો યશ ત્રય લોકમેં, બાઢયો અંતરે જાય;
ક્ષિતિ માપી ત્રિપદ કરી, સો મહર ભુવનકે માંય. ૪૯

શ્રીવલ્લભકુલની વંશાવલી

શ્રી વલ્લભ પદ પદ્મરજ, વંદન કીજે નિત;
શ્રી વિઠ્ઠલવર જુ સહિત, સદા વસો મમ ચિત્ત. ॥ ૧ ॥

તુમ તો પરમ પ્રવીન હો, મેં હૂં નિપટ અજાન;
કરો કૃપા તબ હોયગી, વંશાવલી વખાન. ॥ ૨ ॥

શ્રીપુરૂષોત્તમ નિજ ધામમેં, કીધો ચિત્ત વિચાર;
કરૂણા કરી નિજ જીવ પર, ભૂતલ દ્વિજ અવતાર. ॥૩॥

ગામ સુ કાંકરવારમેં, વિપ્ર [illegible];

પરમ પવિત્ર જગત કરન, તૈલંગ કુલ બખાન. ॥૪॥
શાખા તૈત્રી જાનિયે, ગોત્ર સુભારદ્વાજ;
યજુર્વેદ અરૂ ત્રિપરવ, દ્વિજ કુલમેં દ્વિજરાજ. ॥૫॥
યજ્ઞ નારાયણજી ભયે, મૂલ પુરૂષ જે એહ;
ભાગ્ય બડે તિનકે અધિક, કયોં બરને કવિ તેહ ॥૬॥
તિનકે પુત્ર પ્રગટ ભયે, યજ્ઞ નારાયણ જાન;
સોમયાગ કીને પ્રથમ, સોમયાગી કહી માન ॥૭॥
તિનકે સુત ગંગાધર ભયે, પ્રગટ પ્રતાપ જનાવે;
જટા વહાઇ જાન્હવી, માયાવાદ મિટાવે. ॥૮॥
ઇનકે સુત ગનપત ભયે, તિન સુત વલ્લભભટ્ટ
તિન સુત લક્ષ્મણ ભટ ભયે, વસુદેવ આબ યહે. ॥૯॥
પર્વ વ્રત યજ્ઞ દાન જીન કીને વેદ સ્વરૂપ
તીન પુત્ર તિનકે ભયે મધ્ય શ્રી વ્રજ કે ભૂપ ॥૧૦॥
બડે પુત્ર કેશોપુરી જીન દીયો હે શ્રાપ
દેશ વિદેશ પધારનો સો માન લીયો હે આપ ॥૧૧॥
રામકૃષ્ણ છોટે સુત મધ્ય શ્રીવલ્લભરાય
રૂપસુધારસમાધુરી કયોં બરને કવિ ગાય. ॥૧૨॥
સંવત પંદ્રહસો શુભ પેંતીસ હે સુખસાર
વૈશાખ વદી એકાદશી અરૂ શુભ હે રવિવાર ॥૧૩॥

ધનિષ્ઠા નક્ષત્રમેં, પ્રભુ પ્રગટે શ્રીવલ્લભાધીશ;
તિનકે પુત્ર પ્રગટ ભયે, જગત નમાવત શીષ. ૧૪
બડે શ્રીગોપીનાથજી, તિનકે હે સુત એક;
શ્રીપુરૂષોત્તમજી નામ હે, આગેં ગુપ્ત વિવેક. ૧૫
શ્રીવલ્લભજીકે સુત ભયે, છોટે પુત્ર વિખ્યાત;
નામ શ્રીવિઠ્ઠલનાથજી, તિનકે હે સુત સાત. ૧૬
કલ્પવૃક્ષ કુસુમિત અતિ, શાખા બહુ વિસ્તાર
ભગવદીયન શિર ઝૂકિ રહી, કલીમેં કૃપા અપાર. ૧૭
શ્રી ગિરિધર પ્રગટે બડે, શ્રી ગોવિંદરાય બખાન;
શ્રી બાલકૃષ્ણ ગોકુલપતિ, જીન રાખ્યો ધર્મ પ્રમાન. ૧૮
શ્રી રઘુનાથ પંચમ સુત, છઠ્ઠે શ્રી યદુનાથ;
શ્રી ઘનશ્યામ છોટે સુત, સબ વિધિ પુરન કામ. ॥ ૧૯ ॥

અથ શ્રી સાત (અષ્ટ) સ્વરૂપની સાખી.

દક્ષિન કર કટિપેં ધર્યો, ધર્યો ઊર્ધ્વ ગિરિ વામ;
શ્યામ રૂપ શ્રીજી સદા, નિરખોં આઠોં જામ. ૧
શોભિત શ્રી નવનીત પ્રિય, ગૌર વરણ યુગ હસ્ત;
ઘુટુરૂન ચલત સુદેશ છબી, ભાવ અનેક પ્રશસ્ત. ૨
શંખ, ચક્ર, ગદા, પદ્મ ધરે, ચાર ભુજ વપુ શ્યામ;

યહ છબી શ્રીમથુરેશજીકી, પૂરે ભક્તકે કામ. ૩

ગૌર વરણ યુગ હસ્ત હે, રાજત સ્વામિની સંગ;
નિરખો શ્રી વિઠ્ઠલેશ જુ, મદન માન મદ ભંગ; ૪

કૃષ્ણ બરન ચારો ભુજા, રાજત હે સુખ સદ્મ;
ધરે શ્રી દ્વારકાનાથજી, શંખ, ચક્ર, ગદા, પદ્મ. ૫

એક કરકંબુ દક્ષિણ ગિરિ ધર્યો, શ્રીસ્વામિનીજીયુગલ હે સાથ;
દ્વે કરમેં મુરલી ધરે, ગૌર શ્રીગોકુલનાથ. ૬

કૃષ્ણ બરન યુગલ ભુજા, મોહન બેન તરંગ;
શ્રીમદ્દગોકુલચંદ્રમા, નિરખો અંગ ત્રિભંગ. ૭

યુગલ ત્રિયા સંગરાજ હીં, દ્વે કર ગૌર સ્વરૂપ;
શ્રીમદનમોહન મોહી ત્રિયા, બંસી બજાઈ અનૂપ. ૮

ઢાઢીનકે બચન—રાગ રામકલી. પદ ૧

હોં ઇક નઇ બાત સુનિ આઇ,
મહરિ યશોદા ઢોટા જાયો, ઘરઘર બજત બધાઇ. ૧

દ્વારે ભીર ગોપ ગોપિનકી, મહિમા બરની ન જાઈ;
અતિ આનન્દ હોત ગોકુલમેં, રત્ન ભૂમિ નિધિ છાઈ. ૨

નાચત તરુણ વૃદ્ધ અરુ બાલક, ગોરસ કીચ મચાઇ;

સૂરદાસ સ્વામી સુખ સાગર, સુન્દર શ્યામ કન્હાઇ.
ઢાઢન-દોહા—પતિ જાવો નંદરાયકે, પ્રગટ ભયે સુકુમાર;
માગો એસો દાન અબ ફેર ન પાનિ પસાર.

ઢાઢન વચન—રાગ ધનાશ્રી, પદ ૨.

કૃષ્ણ જન્મ સુની અપને પતિસોં, હઁસિ ઢાઢિન યોં બોલી જુ,
જાઓ જાઓ તુમ નંદ નૃપતિકે, દાન કોઠરી ખોલીજુ. ૧
તુમકો મિલેંગે વાગો બીડા, ઔર દછીના ભરિ ઝોરીજુ;
હમકો લૈયો નખ શીખ ગેહેનો, જેહરિ સહિત એક જોરીજુ. ૨
સાજ સહિત એક ઘુડિલા લૈયો, ગૈયાં દુધ અતોલીજુ;
સુંદર સો એક હસ્તી લૈયો, હસ્તિન સંગ અમોલીજુ. ૩
લૈયો કંથ જુગતિ સું લૈયો, મોહિ ચઢિવેકો ડોલીજુ;
છોટીસી ભેંસ સુવન સિંગનકી, ટહલ કરનકું ગોલીજુ. ૪
સજયા સહિત એક ઢુલિયા લૈયો, ઔર પાનનકી ઢોલીજુ.
કરી કરી બીરિ મોય ખવાવે, લૈયો સંગ તંમોલીજુ, ૫
જન્મ જન્મ કાહુ નહીં જાચોં, ફીર ન માંડો ઝોલીજુ,
નંદદાસ નંદરાયકો ઢાઢી, ભઇ અજાચક ઢોલીજુ. ૬

રાગ બડહંસ. પદ ૩

મોહિ નન્દ ઘર લે ચલ રે ઢાઢનિયા મચલ રહી,
પુત્ર ભયો સબ જગને જાન્યો, તેંને મોસોં કયોં ન કહીરે? ૧

મોહિ મિલૈ નખ શિખલોં ગહનો, લાઉ તો બાત સહીરે;
જરદોજીકે વસ્ત્ર મિલેંગે, ફરિયા ચોલી નઇરે.
કૃષ્ણ કૃપા બિન કો યા જગમેં, જિન મેરી બાંહ ગહીરે.

ઢાઢીકો પ્રત્યુત્તર.

દોહા—મરૂં તો માગું નહી, અપને તનકે કાજ,
પરમારથકે કારને, મોહે માગત નાવે લાજ.
દોહા—કૃષ્ણ જન્મ સુનિ હરખિ અતિ, યદુકુલ ઢાઢી આય;
દેત અશીશ વ્રજેશ પ્રતિ, વંશ સુયશ બહુ ગાય.

અથ ઢાઢીકે પદ. ૪

રાજકે હમ ઢાઢી, શ્રી વ્રજરાજકે હમ ઢાઢી. બારહીંતે ગોવિંદ ગુન ગાવત, શ્વેત ભઇ મેરી દાઢી. ॥ ૧ ॥ હમ હરિકે હરિ હેંજુ હમારે, સોને લીક જો કાઢી; દાસ ગોપાલ યેહી માગત હે, ભક્તિ પ્રેમસોં ગાઢી. શ્રીવ્રજરાજકે હમ ઢાઢી ॥ ૨ ॥

પદ ૫.

ભાનકે હમ ભાટ, નંદ વૃષભાનકે હમ ભાટ. ઉદે ભયો વ્રજવલ્લભ કુલકો, મેટી હમારી નાટ. ૧ ઇંદ્ર, કુબેર હમારે ભાયે, વ્રજકે ગુજંર ભાટ, ઇતનો દેહુ જો મોલ લેહું હોં, મથુરાંકી સબ હાટ. ૨ ભૂષન બસન અનેક લુંટાયે, ઓર ગાયનકે ઠાટ, બઢો વંશ હરિવંશ વ્યાસકો વાસ ચીરકે ઘાટ. ૩

રાગ ધનાશ્રી. પદ ૬.

અદ્‌ભુત ઢાઢી આયો, વ્રજમેં અદ્‌ભુત ઢાઢી આયો. ફૂલી ગયે સબ ગોપ મગન મન, જબહીં વધાયો ગાયો. ૧ કોઉ કહે ઇંદ્ર કુબેર વરુણ હે, કોઉ કહે રતિપતિ જેસો ન કોઉ; કહે લોકપાલ દિગપાલ હે, કોઉ કહે હોય ન એસો. વ્રજમેં ૨ ભાખત બિરદ જો પ્રેમ મગન મન, ગોપ સબેં જુરી આયે; અષ્ટ સિદ્ધિ નવ નિધિ દેનકોં, મનમે ધનદ લજાયે ॥ ૩ ॥ હોં ઢાઢી સુર રાજ ઇશકો, તાહી ઇશાહી જાચોં; ઓર દેવ નર દેવનકો જશ મનમેં નેક ન રાચોં. વ્રજમેં ૪ એક બેર દશરથ મેં જાચ્યો, રામપુત્ર ભયો તાકે; ગર્ગ મહામુનિ મોસોં ભાખ્યો, સો સુત ભયો યશોદાકે. વ્રજમેં ૫ ઢાઢી કહે વ્રજ ઇશસોં મેરે ધન બહુતે હે, રામકૃષ્ણકો દરશનપેં હોં તબ ઢાઢી ધર જે હેં. વ્રજમેં ૬

સવૈયા. પદ ૭.

પૂત સપૂત જન્યો યશુદા, ઇતની સુનિકૈ વસુધા સબ દૌરી,
દેવનકો આનન્દ ભયો સુન, ધાવત ગાવત મંગલ ગૌરી.
નન્દ કછૂ ઇતનો જો દિયો, ધનશ્યામ કુબેરહુકી મતિ બૌરી.
મોહિ દેખાત વ્રજહિ લુટાય દિયો, ન બચી બછિયા છછિયા
ન પિછૌરી.

ઢાઢી. રાગ મારૂ. પદ ૮.

નંદ બડા જજમાન હમારો.
તીન લોક મેં ભ્રમિ ભ્રમિ આયો;રાખ્યો હમારો માન. નંદ૦૧.
યા વ્રજ મંડલ ગોપ જીતે હે, મેરે એક સમાન;
તિનમેં અબ હોં દ્વે ઘર જાચું, નંદરાય વૃષ ભાન. હમારો ૨
કાહુકોં કુંજર કાહુ કો મંદિર, કાહુ હેમ પટ દાન;
જબ જાઉં તબ મોહિ દેહુગે, તબહી તો પરમાન. હમારો ૩
ઢાઢિનકો સંગ લે કર આયો, કુટુંબસહિત સંતાન;
તુહ્મારે દ્વાર પર્યો યશ ગાઉં, ઓર ન જાચું આન. હમારો ૪
તુમારે બાલ ગોપાલેં દરસોં, ઓર ન મનમેં આન;
નંદદાસ ઢાઢી અજાચક, કીનો આપ સમાન. હમારો ૫

ઢાઢી વચન. રાગ–મારૂ. પદ ૯.

તેં પઢી નંદ રીઝાયો ઢાઢી. તેં પઢી
જશોમતિ સુતકી કીરત ગાઇ, સબહિનકે મન ભાયો. ૧
નંદસુ વાગો અપને ગરેકો, લે ઢાઢી પહેરાયો;
દીનીં ધેનુ ધુમર અરૂ ધોરી, અરૂ ભંડાર ખુલાયો. ૨
ઢાઢિનકું સોનેકે નૂપુર, ગહનો અગઢ ગઢાયો;
રત્ન ખચિત ખગવારો ગરેકાં, ઢાઢિનકું પહેરાયો. ૩
તેરે ભલે ભલો યા વ્રજકો, તેં ભલો મંગલ ગાયો;

સૂરદાસકોં સર્વસુ દીનો, મંગલ સુજશ સુનાયો. ઢાઢી ૪

ઢાઢનકો સવાલ.

દોહા—ઢાઢન કહે ઢાઢી સુનો, બોત લઉંગી દાન;
તોસેં જો મેં અધિક લઉં, તો ઢાઢન મેરો નામ.

રાગ સારંગ. પદ ૧૦.

નાચે રંગ ભરી ઢાઢન, નાચે રંગ ભરી. વ્રજરાનીકી કુખ સીરાની, સબ સુખ ફલ ન ફરી ॥ ૧ ॥ ગ્રહ ગ્રહતેં ગોપી જુરી આઇ, દેખન કૌતકરી, હોત વધાઈ મંગલ ગાવત, દેત દાન સગરી ॥ ૨ ॥ તબ જસુમતિ મુંદરિ પહિરાઇ, હરખીત મોદ ભરી; હસી બોલી યોં કહેત મહરિસોં દેખન લાલ અરી. તબ જસુમતિ લે લાલ દિખાયો, શોભા સિંધુ ભરી, પદ્મનાભ સહચરી છબી નિરખત, વારતિ સર્વસુરી. ॥ ૪ ॥

ઢાઢન પદ. રાગ—કાફી. પદ ૧૧.

હોં વ્રજરાજકી ઢાઢિન, વ્રજમેં આઇ હો, (૨)
સુનિ જાયો જસોમતિપુત, સુધામતેં ધાઇ હો. (૨) ૧
સુંદર રૂપ અનૂપ સબેં મન ભાઇ હો, માનો ઉર્વશી
ઇંદ્ર અખાડે તેં આપ પઠાઇ હો. (૨) ૨
મંદિર લાઇ બુલાઇ જહાં નંદરાની હે. (૨)
શીશ નમાઇ આશીશ દે બંસ બખાની હે. (૨) ૩

બાજત તાલ મૃદંગ ઉપંગ સુબાંસુરી, અંબુજ નેન
વિશાલ ગાવત ગુણ ગાંસરી....(૨) ૪
નિર્તત તાથૈઇ તાથૈઇ લિયે ગતિ ગોહનિ (૨),
નંદકે મંદિરતેં નિકસી આમો મોહિની (૨)....૫
તબ રીઝ જસોદા રાની સબે વ્રજ સુંદરી, (૨)
દિયો હિયાકો હાર સો હાથકી મુંદરી. (૨) ૬
દીની નઇ નકવેસર બીંદી જરાવકી, (૨)
દીની હે કંચન જેહર પાયલ પાયકી. (૨) ૭
દઇ સોંધે ભીની સારી કંચુકી નેહકી, (૨)
દીની માલ નિહાલસો ઢાઢન ગેહકી. (૨) ૮
તબ ઢાઢન દેત આશીશ, જીઓ તેરો લાડીલો, (૨)
ચિરંજીઓ ચતુર ભુજ નાથ, સબે ચિત ચાડિલો (૨).૯

ઢાઢી વચન—કવિત ૧૨.

જાતિ જરો તન રૂપ જરો, ગુન જાઓ પતાલ રસાતલ માંહી,
પાવકમેં ચતુરાઇ પરો. જીનકે કુલ ભકિત ગોવિંદકી નાંહી.
ધૂર પરો જાકે ધનમેં, પરમારથ કારન ખરચો નાંહી,
ધિક્કાર કહે સબ દેવ તિને, જન જે વલ્લભ કુલ શરન નાંહી.

ઢાઢી વચન—રાગ—મારૂ. પદ ૧૩.

નંદજુ મેરે મન આનંદ ભયો, સુન ગોવરધન તેં આયો, ૧

તિહારો પુત્ર ભયો હોં સુનકે, અતિ આતુર ઉઠિ ધાયો. નંદ ૨
બંદી જન ઓર ભિક્ષુક સુન સુન, દેશ દેશ તેં આયે,
એક પેહલેંહી આશા લાગી, બહોત દિનનકે છાયે. નંદ. ૩
તુમ દીને કંચન મનિ મુક્તા, નાના વસન અનૂપહો,
મોહિ મિલે મારગમેં માનો, જાત કહું કે ભૂપ. નંદ. ૪
દીજે મોહિ કૃપા કરી સોહી જો હોં આયો માંગન,
જસોમતિ સુત અપને પાયન ચલી, ખેલન આવે આંગન. ૫
કોટિ દેહુ તો પર્યો રહુંગો, બિન દેખે નહી જેહું,
નંદરાય સુન વિનતિ મેરી, તબહિં વિદા ભલે પાઉં. નંદ. ૬
તુમ તો પરમ ઉદાર નંદજુ, જો માંગ્યો સો દીનો,
એસો ઓર કોન ત્રિભુવનમેં? તુમ સરસા કો કીનો? નંદ. ૭
મદન મોહન મૈયા કહી ટેરૈ, યહ સુન કે ઘર જાઉં;
હોં તો તિહારે ઘરકો ઢાઢી, સૂરદાસ મેરો નાઉં. નંદ. ૮.

ઢાઢન વચન—કવિત. પદ ૧૪.

સોઇ ભલો દેશ ગામ, જાહાં બસે વલ્લભ,
જીનકે મિલાપ તે, આલાપ તેં સમીપ શામ;
અતિસો અગાધ સો તો, દેવનકું દુર્લભ.
જીનકે મુખારવિંદ, દેખી સુખ રોમ રોમ,

મહાતાપ દૂર કરે, જનમકે જુલમી;
જુગ કે જીવન એહ ગોપાલ, ખેલનકુ ભાજન કું આવતે,
ઘર સુલભ.
લાલ ગિરિધારી જુકી, માધુરી કોકરે પાન,
સોઈ ભલો દેશ ગામ, જહાં બસે વલ્લભ.

ઢાઢન વચન—રાગ—કાફી. પદ ૧૫.

ઢાઢન વારન ફીની લાલપર,......................ઢાઢન. ૧
પુલકિત રોમે રોમ નંદરાની, નોછાવરિ બહુ દીની. ૨
ગૌર વરન એક શ્યામ વરનહે, દોઊ શોભા કે એના,
રોગ દોષ લાગો મેરી અખિયન, દીઠ લગો જીન નૈના. લાલ. ૩
રત્ન જટિત આંગનમેં ખેલત, કબ દેખોંગી આઇ,
ઝુમરિ પર નચોંગી તાદિન, મુરિ મુરિ લેહું બલાઇ. લાલ. ૪
વ્રજમેં નિકટ બસાઓ મોકોં, નિતપ્રતિ આશીશ દેહુ,
વૃષભાન ગોપ કીરતિ મંગલ ગ્રહ, દુની બધાઇ લેહું. લાલ. ૫
જસોમતિ પટ ભૂખન પેહેરાઇ, ઢાઢનકોં નંદરાઇ,
કર હસ નાચ નચે જબ દોઉ, રતિપતિ દેખ લજાઇ. લાલ. ૬
યહ સુખ નિરખ શિવ બ્રહ્માદિક, નારદસે મુનિ રીઝે હો,
ઢાઢી કયોં ન ભયે આ વ્રજમેં, રામકૃષ્ણ ગુણ ભીજે. લાલ.

અથ શ્રીરાધાષ્ટમી—શ્રી રાધાજીની ઢાઢીલીલાનાં કીર્તનો.

ઢાઢન વચન—દોહા.

સુનહો પતિ વૃષભાનકે, પ્રગટી કુંવરી અનૂપ,
દેંગે બહુ દાન વિત્ત, શ્રીવૃષભાનજી ભૂપ.

રાગ રામકલી. પદ ૧.

નંદરાય કો ઢાઢી આયો, ભાનરાય ઘર સુતા જન્મ સુનિ કુંવરિકો મંગલ ગાયો. ૧ મહારાજ વૃષભાન જાનિ યોં બડ ઘરકો બહુ વિધ પહરાયો, હેમ રત્ન મુક્તામણિ ભૂષણ પટ દે યાચકકો માન બઢાયો. ૨ બડે સિંઘાસન બેઠે ભાનજુ વિપ્રન દાન દીયો મન ભાયો, માગધ ચારન બંદી જનકો માન રાખિ કંચન ઝર લાયો. નંદરાય૦ ૩.

રાગ ગોરી. પદ ૨.

મહરી જુ યાચન તુમપેં આયો. દેહો વધાઇ મનકી ભાઇ તિહું લોક યશ છાયો.૧ કીરતિકુખ પ્રગટી શ્રીરાધા સુનિ સુનિ મંગલ ગાયો; કૃષ્ણદાસ ઢાઢી અપનેકો બહુતભાંતિ પહરાયો.૨

પદ ૩.

કીરતીજુ દીજે મોહી વધાઇ. કીરતિ કૂખ સિરોમનિ પ્રગટી, કીરતિ સબ જંગ છાઈ. ૧ નંદ નંદનકી જોરી પ્રગટી શ્રીરાધા સુખદાઇ, અબ તો મનકો ભાયો ભયો હે, વિધનાં ભલી

બનાઇ. ૨ હોં ઢાઢી નૃપ નંદમહરકો આયો તુમપેં ધાઇ. કૃષ્ણદાસ પહરાયો વિધિ કરી ફૂલ્યો અંગ ન સમાઈ. ૩.

ઢાઢન વચન–રાગ–ધનાશ્રી. પદ ૪.

મેં ઢાઢન વ્રજરાજ કુંવરકી, નંદી સુરતેં આઇહો, ૧
શ્રી રાધાકો જન્મ સુનકે, અતિ આતુર ઉઠી ધાઇ હોં. ૨.
શ્રી વ્રખુભાન સભા મધ્ય આનંદ, ઉમગ્યો ઉર ન સમાઇહોં;
તહાં આજ હોં જાચન આઈ, શ્રી કીરતી લઇ બુલાઇ હો. ૩
માંગ માંગ મુખસું યોં ભાખ્યો, હસિ ઢાઢન યોં બોલીહો,
દીજે ધામ અરૂ ઘોડા ગોધન, મોય ચઢનકું ડોલી હો. ૪
દેહુ અમૂલ્ય રત્ન મનિમાલા, દંપતિ ગહનો ભારી હો;
પરમાનંદ સુનિ કીરતી સયાની, દીયે દાન સુખકારી હો. ૫
મેં ઢાઢન વ્રજરાજ કુંવરકી, નંદિ સુરતેં આઇ૦

રાગ મારૂ. પદ ૫.

ઢાઢન નંદી સુરતેં આઇ, અપને પતિકો સંગ લીયે હૈ, અતિ આતુર ઉઠ ધાઇ. ૧. ઉદે દેખી વ્રજવલ્લભ કુલકો ફૂલી અંગ ન સમાઇ. નાચત ગાવત પ્રમુદિત વ્હેકેં, ટેરિ અસીસ સુનાઇ. ૨. મહાભાગ્ય કીરતિ આદર દે ભીતર ભવન બુલાઇ, કંચન બહુ ભૂષન પાટંબર નખશીખલોં પહરાઈ. ૩ રતન ભાન રતનકી પહોંચી ઢાઢિન હાથ ગહાઇ, ઉદેભાન સોનેકે

ટોડર દેત બહુત સુખ પાઇ. ૪. દ્વિયે ખતા અગનિત ધાનનકે લલિતભાન લૂંટાઇ; અષ્ટભાન ઓર કુંતભાનજુ ગોધન ઠાઠ બતાઇ ૫. મહારાજ વૃષભાન બહુત કરી મનકી આસ પૂજાઇ, કિશોરિદાસકો બાંહ પકરિકે બરસાને જે બસાઇ. ૬

શ્રી મહાપ્રભુજી, શ્રી ગુસાંઇજીના ઉત્સવમાં બોલાતાં ઢાઢીનાં કીર્તનો. દોહા.

સુનરી ઢાઢન બધાઇ બડી, ફિર પ્રગટે બ્રજ ઇશ,
ચલરે શ્રી લછમન ગ્રહે, પ્રગટે શ્રી વલ્લભાધીશ.

ઢાઢી વચન–રાગ–મારૂં. પદ ૧.

તિહારો ઢાઢી લક્ષ્મણ રાજ.
તિહારો પુત્ર ભયો પુરુષોત્તમ; સુફલ ભયો મેરો કાજ. તિહારો. ૧
તિહારો પુત્ર ભયો જે હેં તે, મહાપુરૂષ અવતાર,
તૈલંગ તિલકકુલ યજ્ઞનારાયન કીને, યજ્ઞ અપાર. તિહારો. ૨
તાકે પુત્ર ભયે ગંગાધર, કીને યજ્ઞ અનેક;
તાકે ગનપત સોમયજ્ઞ કિયે, વેદ વચન પ્રતિ ટેક. તિહારો. ૩
તિનકે વલ્લભ અગ્નિહોત્ર કીયે, તવ પિતુ અતિ કૃપાલ,
તિહારે યજ્ઞ ભયે પૂરન ફલ, પ્રગટે શ્રીવલ્લભ બાલ. તિહારો. ૪
તુમ તો પરમ ઉદાર દાનિહો, હાં માંગુ સો દીજે,
ઢાઢન મેરી ઇનકી ચેરી, મો ચેરો કરિ લીજે, તિહારો. ૫

નિશદિન ભક્તિ કરૂં તવ સુતકી, ઇતની પૂરહો આશ,
જન્મ જન્મ લીલા નિત નિરખું, બલિબલિ વલ્લભદાસ;
તિહારો ઢાઢી શ્રી લક્ષ્મણરાજ. ૬

શ્રીમહાપ્રભુજીનું કવિત્ત. પદ ૨.

કલિતમ ઘોર નિવારન કારન, શ્રીલક્ષ્મણ નંદન ચંદ પ્રકાશે,
યુગલ આસ્યકી તેજ પુંજતે, પ્રગટ હોઇ કે આજ્ઞા ભાસે.
દૈવિ સૃષ્ટિ ઉદ્ધારન પ્રગટે, ચંપારણ્ય મેં કુંડ પ્રકાશે,
યજ્ઞ નારાયણ કુંડ વાકયકો, પ્રતિપાલન કરી ધર્મ વિલાસે.
માયામત ખંડન કરી પ્રાકૃત શ્રી પુરૂષોત્તમ જ્ઞાન વિભાસે,
સેવા પ્રગટ કરી નંદઘરકી, સાનુભાવ સેવે અનાયાસે
વિનુ સાધન બ્રહ્માદિક દુર્લભ; સો પદ દીયે સેવ્ય પદ તાસે. ૧

શ્રીગુસાંઇજીનું કવિત્ત પદ ૩.

તૈલંગ તિલક કુલચંદ, માત અક્કા સુત જાયો,
પ્રગટે શ્રી વિઠ્ઠલેશ, દ્વિજકુલ વેષ દીપાયો;
માયાવાદ નિવારી સૃષ્ટિકો કષ્ટ નિવારો,
સજહી નૂતન સિંગાર મોતન ચોક પુરાવો,
માનની મંગલ ગાય, દેવ તહાં પુષ્પ વધાવે,
ગર્ગાચારજી આયે, તહાં જન્મ પત્ર કીનો તદા.
લાલદાસ બલિ જાય, નાંઇ મસ્તક સર્વદા,

બાલલીલા—મગરોકન—પનઘટ. ઇત્યાદિ લીલાનાં કીર્તનો

પદ ૧ લું.

નેક મેરે બારે કાન્હ છાંડિ દે મથનિયાં,
કંઠમેં બઘનખા સોહે, નાકમેં નથનિયાં,
નયન તે નીર માનો, મોતિનકી મનિયાં. નેક૦ ૧
નેક રહો દેહોં માખન મેરે પ્રાનધનિયાં,
ઓર જિન કરો મેરે, છગન મગનિયાં. નેક૦ ૨
સુર નર મુનિ કાહૂકે ધ્યાન ન અવનિયાં,
સૂર સુત દેખ સુખ લેત નંદરનિયાં. નેક૦ ૩

માખન ચોરી—રાગ ધનાશ્રી. પદ ૨.

ભાજી ગયો મેરો ભાજન ફોરી, (૨)
લરિકા સહસ્ત્ર એક સંગ લીન્હે, નાચત ફિરત સાંકરી ખોરી. ૧
મારગ તો કહું ચલન ન પાવે, ધાવત ગોરસ લેત અજોરી;
સકુચ ન કરત ફાગસી ખેલત, તારી દેત હસત મુખ મોરી. ૨
બાત કહૂં તેરે ઢોટાકી સબ, વ્રજકો બાંધ્યો પ્રેમકી ડોરી;
ટોનાસો પઢિ નાવત શિરપર, જો ભાવે સો લેત હે છોરી. ૩
આપુ ખાય તો હમ સબ માને, ઓરનિ દેત સિકહરે ટોરી,
સૂર સુતહિ બરજો નંદરાની, અબ તોરત ચોલી બંદ ડોરી. ૪

પનઘટ—રાગ પીલૂ. પદ ૩.

આલી રી તૂ કયોં રહી મુરઝાય, પનિઘટ ગઇ યમુના જલ ભરને આઇ હૈ રોગ લગાય. ૧ કેસો કારો ચન્દ ઉજારો ટોના ડાર ગયો, કરો ઉપાય સખી અબ મેરો,વ્રજનિધિ બેદ મંગાય.૨

પનઘટ—મગરોકન. રાગ કાલિંગડો—પદ ૪.

અપની ગૈલ ચલે જાઉ વ્રજવાસી. (૨)
મારગમેં સબ લોગ દેખત હેં, દેખેંગે લોગ કરેંગે મેરી હાંસી.૧
તુમ વ્રજવાસી અપની ગરજકે,નયના મિલાય ગલે ડારતહો ફાંસી
પુરૂષોત્તમ પ્રભુકી છબિ નિરખત, તું મેરો ઠાકુર મેં તેરી દાસી.૨

રેખતો. પદ ૫.

યમુના ન જાન પાવેં, ભરને ન દેત પાની.
ઢોઢા બડા અનોખા, હે નન્દકો ગુમાની. ૧
લેકર જો ગાગર ધરસેં, યમુનાપેં ભરને આઇ.
આગે જો ઠાડો મગમેં, વહ સાँવરો કન્હાઇ. ૨
દેખી સખી અકેલી, બહિયાં પકર મરોરી,
છતીયાં સોં કર લગાવે, ગલ હીર હાર તોરી. ૩
નિરખી અલી નવેલી, યા કુંજ બાટ પાઇ,
હંસ હંસકે લલિત કિશોરી, ફિર કંઠસોં લગાઇ. ૪

પનઘટલીલા-ઠુમરી. પદ ૬.

શ્યામ મોકોં ડગર ચલત દીન્હી ગારીરે,
એસોરી ઢીઠ બનવારી રી ગુઇયાં, બિનતિ સકલ કર હારીરે. ૧
નીર ભરન મૈં ચલી હૂ ધામસોં, બીચ મિલે પનઘટમેં કન્હાઇ;
વહતો જાને ન દે પનઘટકો,સનહપિયા નિરખત સગરી પનિહારીરે

રાગ અડાનો-પદ ૭.

હોં ગઇ યમુના જલ લેન માઇ, હોં સાંવરેસે મોહી, સુરંગ કેસરી ખોર કુસુમકી, દામ અભિરામ કંઠ, કનકકી દુલરી, પીતામ્બરકી ખોહી. ૧ નેન્હીં નેન્હીં બૂંદનમેં ઠાડોરી બંસુરિયા બજાવે, ગાવે રાગમાલા કરી મીઠી તાનન તે વાકી છબિ નેકહુ ન જોહી, સૂરશ્યામ મુર મુસકયાન છબીરી, અંખિયનમેં રહી તબ ન જાનોં હોં કોહી.૨

બંસીલીલા-રાગ દેશ-પદ ૮.

। સખી યાકી બંસી લીજૈ ચોર ।

જિન ગોપાલ કિયે અપને વશ, પ્રીતિ સબનસોં તોર. ૧
અધરનકો રસ લેત મુરલિયા, હમ તરસત નિશિભોર. ૨
છિન ઇક ઘર બીતર નિશિવાસર, ધરત ન કબહૂં છોર. ૩
કબહૂં ક કર કબહૂં અધરન પર, કબહૂં કટિ ઉર મોર. ૪

ના જાનૂં કછુ મેલ મોહની, રાખી સબ અંગ કોર. ૫
સૂરદાસ પ્રભુકો મન સજની, બંધ્યો હે નાદકી ડોર. ૬

રાગ દાદરા—પદ ૯.

॥ મુરલિયા કાહે ગુમાન ભરી ॥

જડ તોરી જાનોં પેડ પહિચાનોં મધુબનકી લકરી,
કબહૂં મુરલિયા પ્રભુ કર સોહે કબહૂં અધર ધરી.
સુર નર મુનિ સબ મોહિ ગયે હેં દેવન ધ્યાન ટરી,
સૂરશ્યામ અસ વશ ભઇ ગ્વાલિન હરિપર ધ્યાન ધરી,
મુરલિયા કાહે ગુમાન ભરી.

રાગ પરજ—પદ ૧૦.

બાંસુરી તૂ કવન ગુમાન ભરી,
સોનેકી નાહીં રૂપેકી નાહીં નાહીં રતન જરી,
જાતિ સિફત તેરી સબ કોઇ જાને મધુવનકી લકરી,
કહારી ભયો જબ હરિમુખ લાગી બાજત વિરહ ભરી,
સૂરશ્યામ પ્રભુ અબ કહા કરિયે અધરન લાગત રી.

હધિ વચન હારી, રાગ મલાર—પદ ૧૧.

જોબનકી મદમાતી ડોલે રી ગુજરિયા, અંગ અંગ જોબ-
નકી ઉઠત તરંગ, નઇ નયના કજરારે બાંકે તિરછી નજરિયા.૧
હાથનમેં ચુરી નકબેસર કરનફુલ મુંદરી લલિત છબિ દેત

અંગુરિયા, અબલોાં તોસી નહીં દેખી નારાયન દધિકી બેંચનહારી નંદકી નગરિયા.૨

કાન્હકી કમરી, રાગ બિલાવલપદ ૧૨.

યહ કમરી કમરી કર જાનત, જાકે જિતની બુદ્ધિ હૃદયમેં સો તિતની અનુમાનત.૧ યા કમરીકે એક રોમ પર વારોં કોટિન અંબર, સો કમરી તુમ નિન્દત ગોપી તીન લોક આડમ્બર.૨ કમરીકે બલ અસુર સંહારે કમરીતેં સબ ભોગ, જાત પાંત કમરી હૈ મેરી, સૂર સબહિ યહ યોગ.૩

રાગ કલ્યાણ–પદ ૧૩.

શ્યામ તેરી બંસુરી મેં નેક બજાઉં, જો તુમ તાન કરો મુરલીમેં સોઇ સોઇ ગાય સુનાઉં.૧ હમરે ભૂષણુ તુમ સબ પહિરો હોં તુમ્હરે સબ પાઉં, હમરી બિંદરી તુમહી લગાવો હોં શિર મુકુટ ધરાઉં.૨ તુમ દધિ બેચન જાહુ વૃંદાવન, હોં મગરોકન આઊં, તુમ્હરે શિર માખનકી મટુકિયા, હોં મિલ ગ્વાલ લુંટાઉં.૩ માનની હોકર માન કરો તુમ, હોં ગહિ ચરણુ મનાઉં, સૂરશ્યામ પ્રભુ તુમ જો રાધિકા, હોં નંદલાલ કહાઉં.૪

ઉરાહનોલીલા–રાગ–પીલૂ–પદ ૧૪.

અપનો ગાંવ લેઉ નંદરાની,

બડે બાપકી બેટી તાતેં, પૂતહિ ભલે પઢાવત બાની. ૧

સખા ભીર લૈ પઠત ઘરમેં, આપુ ખાયતો સહિયે હાની;
મેં જબ ચલી શ્યામકો પકરન તબકે. ગુણુ કા કહૈં બખાની,
આવત જાતિ ભાજી ગયે મોહન મૈં અપને ઘર પેઠી આની,
સૂરશ્યામ બેની ઘર બાંધી પાટિસોં મોહિં સોવત જાની.

રાગ દેશ—પદ ૧૫.

શ્યામ તિહારી મદન મુરલિયા, તનકસીને મન મોહ્યો;
યહ સજીવ જંતુ જલ થલકે, નાદ સ્વાદ સુર પોહ્યો. ૧
ધરણી તેં ગોવર્ધન ધાર્યો, કોમલ પ્રાણુ આધાર;
અબ હરિ લટક રહત હૈં, ટેઢે તનક મુરલિયા ભાર. ૨
હમૈં છુડાય અધરરસ પીવે, કરે ન રંચક કાન;
સૂરદાસ પ્રભુ નિકસ કુંજતેં, ચેરી સૌત ભઇ આન. ૩

રાગ દેવગંધાર—પદ ૧૬.

જો તુમ સુનો યશોદા ગોરી,
નંદ નંદન મેરે મંદિરમેં, આજ કરત હૈં ચોરી. ૧
હોં ભઈ આય અચાનક ઠાડી, કહ્યો ભવનમેં કોરી;
રહે છિપાય સકુચ રંચક વ્હે, મનો ભઇ મતિ ભોરી. ૨
મોહિં ભયો માખન પછતાવો, રીતિ દેખ કમોરી;
જબ ગહિ બાંહ કુલાહલ કીન્હો, તબ ગહિ ચરણુ નિહોરી. ૩

લાગે લેન નયન જલ ભરભર, મૈં હરિકાન ન તોરી;
સૂરદાસ પ્રભુ દેત નિશદિન ઐસે અલ્પ સલોરી. ૪

રાગ ઝીંઝોટી—પદ ૧૭.

વ્રજમેં કૈસે બસે રી માઇ,
જહાં નિત પ્રતિ ઉત્પાત કરત હૈ, તેરો કુંવર કન્હાઈ. ૧
ભોરહિ મેં સોવત આંગનમેં, ઔચક કહી જગાઇ;
ઉઠ રી સખી તોય દ્વારપેં, ટેરત કોઊ એક લુગાઇ. ૨
મૈં જો દ્વારપેં દેખન નિકસી, કો હૈ કહાંતે આઇ ?
પાછે તેં ઇન ઘર ભીતરસોં, સાંકર તુરત લગાઇ. ૩
હમ બહાર યે ભવન માંહિ, મન માની ધૂમ મચાઇ;
બાસન ફેરિ તોરિ સબ છીંકે, દધિ ગોરસ ઢરકાઇ. ૪
યહ કૌતુક સુનિકે વ્રજ વનિતા, નિરખનકો સબ ધાઇ;
હંસિ હંસિકે મિલિ બૂઝત, મોસોં કહા લીલા ફેલાઇ. ૫
ભાંતિ ભાંતિકી બોલી બોલત, જો જાકે મન ભાઇ;
મૈં અપને મન કહ્યું નારાયન, યહ કહા કુમતિ કમાઇ. ૬

રાગ દાદરા—પદ ૧૮.

ચોરો સખી બંસી આજ, દાવ ભલો પાયો હૈ, યહ ઉપકાર પ્યારી સદા હમ માનેંગી ગોરી રાગ રસિક સાંવરો રિઝાયો હૈ. ૧ બહુત અધરામૃત ચુવાયો શ્યામ મુરલી બીચ

દિન દિનકી, કસક આજ કાઢ પાયો હૈ, રસિક પ્રીતમ જો પેં વિનતિ કરેં હજાર બાર તોહૂ યાં બાંસુરીકો ભેદ ના બતાયો હૈ. ૨

પદ ૧૯.

મેરે કર મેંહદી લગી હૈ લટ ઉરઝી સુરઝાય જા, શિરકી સારી સરક ગઇ હે, અપને હાથ ઉઢાય જા. ૧ ભાલકી બેંદી મેરી ગિર જો પરી હે, હા હા કરત લગાય જા. નીલાંબર પ્રભુ ગુન ના ભૂલૂંગી બીરી નેક ખવાય જા. ૨

રાગ પીલૂ–પદ ૨૦.

શ્યામ શ્યામ રટત પ્યારી આપહી શ્યામ ભઇ, પૂછત ફિરત અપની સખિયનતેં પ્યારી કહાં ગઇ.૧ વૃન્દાવન વીથિન યમુના તટ શ્રી રાધે, સખી સંગકી યહ છબિ નિરખત રહીં સકલ મૌન સાધે. ગરૂવી પ્રીતિ કહા ન કરાવે કયોં ન હોય ગતિ એસી, કહે ભગવાન હિત રામરાય પ્રભુ લગન લગે જો જૈસી.૨

મહાદેવ લીલા.

મહાદેવકા ધ્યાન કરના–રાગ ભૈરવ. પદ ૨૧.

દિલદાર મેરા શ્યામલા યાર દરશ તો દિખાય જા; જા ધનિ કાછનિ કટિ પીતાંબર, શ્રવનન કુંડલ શીશ મુકુટ, ઘૂંઘરવાલી અલકૈં ઝલકૈં મેરે નૈનોમેં સમાય જા. ૧ ઇત બંસીબટ ઉત યમુના તટ નાચત ગાવત ગોપિન સંગ, નન્દકે કિશોર મેરે

હિયેમેં સમાય જા.૨ જાનકીદાસ ભયે ઉદાસ નિકસત નાહીં પાપી શ્વાસ, સપનેહૂમેં આયકે મેરે સકલ દુઃખ મિટાય જા.૩

રાગ કાફી—પદ ૨૨.

સખી મોહિં મોહનલાલ મિલાવે, જ્યોં ચકોર ચંદાકો ઈકટક ભૃંગી ધ્યાન લગાવે.૨ બિન દેખે મોહિકલ ન પરે રી યહ કહિ સબન સુનાવે. બિન કારણ મૈં માન કિયોરી અપને હિ મન દુઃખ પાવે.૨ હા હા કરિ કરિ પાયન પરિ પરિ હરિ હરિ ટેર લગાવે; સૂરશ્યામ બિન કોટિ કરૈ જો ઔર નહીં જીય ભાવે.૩

રાગ બિહાગ—પદ ૨૩.

નીંદ તોહિં બેચૂંગી આલી જો કોઇ ગ્રાહક હોય, આયે મોહન ફિર ગયે અંગના, મૈં બૈરન રહી સોય.૧ કહા કરૂં કુછ વશ ના મેરો, આયો ધન દિયો ખોય; લછીરામ પ્રભુ અબકે મિલે તો રાખોંગી નયનન સમોય. ૩

રાગ બિહાગ—પદ ૨૪.

સુપનેમેં દરશ દિખાય મોહન મન હર લીનો પ્યારો,
રૈન દિના મોહિ કલ ન પરત હૈ તલફત જીય અકુલાય. ૧
લલિત ત્રિભંગી માધુરી મૂરત નયનમેં રહી છાય,
કૃષ્ણપ્રિયા છબિ દેખી મનોહર બિન દામન ગઇ હોં બિકાય.૨

રાગ જૈજૈવન્તી—પદ ૨૫.

બનત બનાઉં કછુ બન નહિં આયે, સાંવરે સજન બિન તલફત પ્રાન હમારે, શોચ કિયે કહા હોત રી સજની વે હરિ કઠિન હૃદય સમઝાઊં કૈસે કારે.૧ તપોંગી તાપ ચહું ઓર અગન દે, તતકો જરાઊં તો મૈં પાઊં પ્રિય પ્રાન પ્યારે. સૂર સકલ વિધિ કઠિન ભઇ હૈ, બીતત રેનિ ગિનત ગઇ દર્દકે તારે.

રાગ બિહાગ—પદ ૨૬.

મધુકર શ્યામ હમારે ચોર,
મનહર લિયો માધુરી મૂરત, નિરખ નયનકી કોર. ૧
પકરે હુતે આન ઉર અન્તર પ્રેમ પ્રીતિકે જોર,
ગયે છુડાય તોર સબ બન્ધન, દે ગયે હંસન અકોર. ૨
ઉચક પરો જાગત નિશિ બીતે તારે ગિનત ભઇ ભોર,
સૂરદાસ પ્રભુ હરિ મન મેરો, સરબસ લે ગયો નન્દકિશોર.૩

ગજલ—પદ ૨૭.

કિયા બિસ્મિલ મુઝે ઉસકી અદાંકે હાથ કયા આયા,
તડફતા છોડકર તેગે કજાકે હાથ કયા આયા. ૧
દિખાકર ટુક જહાલ અપના મુઝે તો કર દિયા શૈદા,
ભલા પૂછે કોઇ ઉસ મલકાકે હાથ કયા આયા. ૨
મેરે ઇસ ગુંચયે દિલકો કભી ઉસને ન આ ખોલા,

ગઇ ભુલાઇ બાહા ઉસ સબાકે હાથ કયા આયા. ૩
લગાના ખૂબ દિલ ચાહા થા મૈંને ઉસકે પાઊંસે,
બલ ઇસ પેશ કદમીસે હિનાકે હાથ કયા આયા. ૪
ફિરે શાહરાં બિયાબાં તાલબે દીદાર નારાયન,
બિઠાયા ઉસકો પરદેમેં, હયાકે હાથ કયા આયા. ૫

રાગ કાલિંગડો—પદ ૨૮.

નંદ મેહેરસેં લગા હમારા દીલ, ઔર સબનસેં ભગા
હમારા દીલ. ટેક૦
નહિ કોઇ દેવી નહિ કોઈ દેવા, નહિ કોઇ ઔર અવતારા,
પુરણ પુરૂષોત્તમ અવતારા, રાધાપિયૂ એક પ્યારા. હ૦ ૧
જડી સીંચત જલ પોહાંચે શીખરલગ, મુખ ઇંદ્રી વન સારા;
દયા પ્રભુ પૂજત બસ ચૂગ પૂજા, સાચા મત હમારા. હ૦ ૨

લાવણી—પદ ૨૯.

નાગર નટરે, મિલ જાવો મોહન પ્યારે,
તુમ મોહન બેનુ બજાઇ, કહો સાંચ ન હમેં બુલાઇ.
હમ સબ તજ ધાઈ આઇ, આપ નિકટરે.(૨) મિલ જાવો. ૧
હમ રૂપ સગુણ વ્રજ બાસી, નહિં વ્યાપક બ્રહ્મ ઉપાસી;
તાહે કયોં છાંડો અવિનાસી,તુમ્હે અઘટરે. (૨) મિલ જાવો. ૨

હમ નિપટ મૂંઢ વ્રજબાલા, તુમસોં કિયો ગરવ નંદલાલા;
સો ક્ષમા કરો વ્રજપાલા, હોઉ મેરે ઘટરે (૨) મિલ જાવો. ૩
કિયે કુટુંબ સહોદર બેરી, ભઇ બિના મૂલ તુમ ચેરી;
તુમ બિન કોઉ હમેં ન હેરી, બિચારો ઘટરે. મિલ જાવો ૪
યોં કહી રોઇ સબ બામા, તબ દયા પ્રગટ ઘનશ્યામા;
સબ ધ્યાય લઇ ઉર કામા, યમુનાતટરે. (૨) મિલ જાવો. ૫

રેખતા—પદ ૩૦.

લગા હૈ ઇશ્ક તુમ સેતી નિબાહોગે તો કયા હોગા,
મુઝે હૈ ચાહ મિલનેકી મિલાઓગે તો કયા હોગા.
હુસ્ન ચશ્મોંકે પ્યાલે ભર પિલાઓગે તો કયા હોગા,
ચમન બિચ આનકર મુખડા, દિખાઓગે તો કયા હો હોગા,
ભરમ ધરતા હૈં કુલ આલમ, હંસાઓગે તો કયા હોગા.
સજન તુમ બિન તડફતા જી, જિવાઓગે તો કયા હોગા.
મેરે ઇસ દિલ દિવાનેકો, સતાઓગે તો કયા હોગા,
અજબ દીદાર રોશન હૈ, છિપાઓગે તો કયા હોગા.
ચુરાકર દિલ પરાયેકો, દિલાઓગે તો કયા હોગા,
જિગરકે દર્દકી દારૂ બતાઓગે તો કયા હોગા.
રસિક ગોવિન્દ સીનેસે લગાઓગે તો કયા હોગા.

ગજલ–પદ ૩૧.

જહાં વ્રજરાજ કલ પાયે, ચલો સખિ આજ વા બનમેં;
બિના વહ રૂપકે દેખે, બિરહકી લૌ લગી તનમેં.
ન કલ પડતી હૈ બેકલકો, ન જી લગતા હૈ બિન જાની;
ભઇ ફિરતી હું યોગિનસી, સરે બાજાર ગલિયનમેં.
કરૂં કુરબાન જીંદગાની, જનમભર ગુણ ન ભૂલૂંગી;
મેરા મહબૂબ જો લાકર, બિઠા દે મેરે આંગનમેં.
નહી કુછ ગર્જ દુનિયોંસે, ન મતલબ લાજસે મેરા;
જો ચાહો સો કહો કોઇ, બસા અબ તો વહી મનમેં.
તેરી યહ બાત સાચી હૈ, નહીં શક ઇસમેં નારાયન;
જો સૂરતકા હૈ મસ્તાની, વહ પરચે કેસે બાતનમેં.

રાગ ભૈરવ–પદ ૩૨.

દેખો રી યહ નન્દકા છોરા બરછી મારે જાતા હૈ;
બરછીસી તિરછી ચિતવનસેં નૈનાં છુરી ચલાતા હૈ.
હમકો ઘાયલ દેખ બેદરદી, મન્દ મન્દ મુસકાતા હૈ;
લલિત કિશોરી જખમ જિગરપર, નોન પુરી ભુરકાતા હૈ.

રેખતો–પદ ૩૩.

મદન મોહન પ્યારે, મેહેબુબ મેરા હેં;
દિદાર હુઆ જબસેં દયા દિલમેં ડેરા હેં. મદન. ટેક.

ઇશ્ક જખ્મકી મારી ભઇ મેં દીવાની;
કોઇ બેલિ નહિ સાહેલી, શોખી દિલકી યે જાની. મદન. ૧
ઇશ્ક મેરા ઉસીપર વોહી મેરા જીવન;
હુઇ ખલ્ક સારી ખારી કછૂ લગતા હે ન મન. મદન. ૨
એક યાદ મીઠી બતિયાં, છતિયાં ફાટ જાતી હૈ;
કછૂ કનેમે નહિ આતા નેનાં ભરભર આતી હેં. મદન. ૩
મતલબકે ગરજી આલમ જો ન કહલાતે હેં;
દયા પ્રિતમ બેપરવાહી, બલિહાર કહલાતે હેં. મદન. ૪

રેખતો–પદ ૩૪.

લગી હે યાદ પ્રીતમકી, તલફકે જિયા જાવેગા;
મુજે સો કહો સૈયાં મેરી, મેરા જાની કબ આવેગા લગી. ટેક
લગા મેરે કલેજેમેં, ઇશ્કકા જખ્મ તો જુલ્મ હેં,
દર્દ મેરા મેહેરંમ માલુમ, આલમ સારા બેમાલુમ હેં. લગી ૧
ખીલા ગુલ ચમન જોબનકા, બેલીકા બહાર જાતા હેં;
મુદ્દત તો આલી આયા હેં પર, દિલભર તો ન આતા હેં. ૨
ઉન્હોનેં મુઝે હેમક બુઝી, ફીધો ફીનો ભરમાયા હેં;
કહેગી કબ જબાં મેરી, દયાકા પ્રીતમ ઘર આયાહેં. લગી. ૩

રાગ પીલૂં–પદ ૩૫.

બંસીવારે તૂ મેરી ગલી આ જા રે;

તેરે બિન દેખે કલ ના પરત હૈ, ટુક મુખડા દિખલા જારે.
રૈનિ દિના મોહિં ધ્યાન તિહારો, બંસીકી ટેર સુના જારે,
ચરણ દાસ સુખ દેવ પિયારે, મેરોહિ માખન ખાજારે.

રાગ કાફી–પદ ૩૬.

બે દરદી તોહિં દરદ ન આવૈ,
ચિતવનમેં ચિત વશ કર મેરો, અબ કાહેકો આંખ ચુરાવે.
કબસોં પરી તેરે દ્વારે પૈ બિન દેખે જિયરા ગભરાવે,
નારાયણ મહબૂબ સાંવરે, ઘાયલ કર ફિર ગૈલ બતાવૈ.

પદ ૩૭.

બિન દેખે મન માન ન મેરો,
શ્યામ બરન ચિત હરન લાડિલોરૂપ સુધાનિધિ,
જગત ઉજેરો.

ચાલ મરાલ મનોહર, બોલન ચપલ નયન મોતન હંસિ હેરો,
નારાયણ ત્રિભુવનકો સ્વામી શ્રી વૃષભાનુ કુંવરિકો ચેરો.

વિરહ–લાવની–પદ ૩૮.

સખિ કૈસે કરૂં મૈં હાય, ન કછુ વશ મેરો,
બિન દેખે સાંવરો ચંદ્ર દૃગનમેં અંધેરો.
સખિ એસો સુન્દર નહિં, કહૂં મૈં સબ જગ હેર્યો,

વાકી જો લિખૈ તસબીર સો કૌન ચિતેરો.
સખિ કઠિન છૈલકો વિરહ, આન મોહિં ઘેરો,
સગરી નિશિ તારે ગિનતહિ હોત સબેરો.
સખિ જો તૂ મિલાવે, આજ વો રૂપ ઉજેરો,
જબ લોં જીવોંગી ગુણ, ન ભૂલોંગી તેરો.
સખિ નારાયણ જો નાહિં મિલેગો વહ મનકો લુટેરો,
તો નન્દ દ્વારપેં જાય કરૂંગી મેં ડેરો.

રાગ દેશ–પદ ૩૯.

કુબ્જાને જાદૂ ડારા, જિન મોહ્યા શ્યામ હમારારી,
નિશદિન ચલત રહત નહિં રાખે ઇન નયનન જલધારારી.
અબ યહ પ્રાણ કૈસે હમ રાખૈં, બિછુરે પ્રાણ અધારારી,
ઊધો તબતે કલ ન પરત હે, જબતેં શ્યામ સિધારારી.
અબ તો મધુબન જાય લે આવો, સુન્દર નન્દ દુલારારી,
સૂરદાસ પ્રભુ આન મિલાવો, તન મન ધન સબ વારા રી.

પ્રેમ–આસક્તિ. સવૈયા–પદ ૪૦.

વહ સુન્દર રૂપ વિલોકી સખી,
મન હાથસોં મેરો, ભગ્યો સો ભગ્યો.
ચિત માધુરી મૂરતિ, દેખતહી,
હરિચન્દ જૂ નાથ, પગ્યો સો પગ્યો.

મોહિ ઔરનસે કછુ, કામ નહીં;
અબ તો યે કલંક. લગ્યો સો લગ્યો.
રંગ દૂસરો ઔર, ચઢેગો નહીં;
અલી સાँવરો રંગ રંગ્યો, સો રંગ્યો.

રાગ ભૈરવી—પદ ૪૧

લાજ ગઇ તબ લાજ કહારી, જે દગ લાગે નંદ—નંદન સોં ઔરનસોં ફિર કાજ કહારી. ૧ ભર ભર પિયેં પ્રેમરસ પ્યાલે આછે અમલકો સ્વાદ કહારી, વ્રજનિધિ વ્રજરસ ચાખ્યો ચાહે, યા સુખ આગે રાજ કહારી.

પ્રીતિ—રીતિ. રાગ કાન્હરો—પદ ૪૨.

પ્રીતિકી રીતિ રંગીલોઈ જાનૈ,
યદ્યપિ સકલ લોક ચૂડામણિ, દીન અપનપૌ માનૈ.
યમુના પુલિન નિકુંજ ભવનમેં, માન માનની ઠાનૈ;
નિકટ નવીન કોટિ કામિની, કુલ ધીરજ મનહિં ન આનૈ.
નશ્વર નેહ ચપલ મધુકર, જયોં આન આનસે બાનૈ;
જય શ્રી હિત હરિવંશ ચતુર સોઈ,લાલહિ છાંડ મેંડ,પહિચાનૈં.

રાગ ભૂપાલી કલ્યાણ—પદ ૪૩.

મુકુટ પર વારિ જાઊં, નાગરનન્દા;

સબ દેવનમેં કૃષ્ણ બડે હૈં, જ્યોં તારોંમેં ચન્દા.
સબ સખિયનમેં રાધા બડી હૈં, જ્યોં નદિયો મેં ગંગા;
ચન્દ્રસખી ભજ બાલકૃષ્ણ, છબિ કાટો યમકે ફન્દા.

ગજલ–પદ ૪૪.

તૈંને બંસીમેં જો ગાયા, મેરા જીય જાનતા હૈ;
સેંકડો બંસી સુની ઔર, હજારોં તાનેં,
વહ મજા ફિર નહીં પાયા, મેરા જીય જાનતા હૈ.
નાથને કૂદકે નાથ લિયા કાલીકો,
શ્યામળા શ્યામ કહાયા, મેરા જીય જાનતા હૈ.
ઐસે ભારકો કૌન ઉઠાવે મોહન,
ડૂબતે વ્રજકો બચાયા, મેરા જીય જાનતા હૈ.
જબ દ્રૌપદીકા ચીર ખીંચા, દુઃશાસનને અંબરકો;
ઢેર લગાયા મેરા જીય જાનતા હૈ.
કહાંતક સિફત કરૂં કરૂણાકર તેરી,
કૃષ્ણદાસ કે મન, ભાયા મેરા જીય જાનતા હૈ.

રાગ રેખતા–પદ ૪૫.

ચકોરી ચખ હમારે હૈં, તિહારે ચાંદસે મુખપેં;
છુટે બિખરેસે બાલોંકો, સંભાલોગે તો કયા હોગા.
નહીં કછુ હમકો હૈ શિકવા, અગર તુમ પ્રીતિ બિસરાઇ.

જરા ઠીક નૈન ઊંચે કર, નિહારોગે તો કયા હોગા.
તુમ્હારે હોચુકે વારી હમારે હો ન હો પ્યારે;
ભલા મુખ પાનકા બીરા જો ધારોગે તો કયા હોગા.
લલિત કિશોરી કર જોરી હા હા યહ હૈ વિનતિ મોરી,
તડફતે મુઝે બિચારે કો, પુકારોગે તો કયા હોગા.

રાગ રામકલી. પદ ૪૬ મું.

મેરે જીયા ઐસી આન બની,
બિના ગોપાલ ઔર નહિં જાનૂં સુન મોરી સજની.
કહા કાચ સંગ્રહ કીને સે, હીરા એક કની;
મન બચ ક્રમ મોહિં ઔર ન ભાવે, અબ મેરે શ્યામ ધની.
સૂરદાસ સ્વામી કે કારણ, તજી જાત અપની,

રાગ નટ. પદ ૪૭ મું.

કાન્હર કારો નન્દ દુલારો, મો નયનનકો તારો રી;
પ્રાન પિયારો જગ ઉજિયારો, મોહન મીત હમારો રી.
દૃગમેં રાજત હિયમેં છાજત, એક છિના નહિં ન્યારો રી;
મુરલી ટેર સુનાવત નિશદિન, રૂપ અનૂપમ વારો રી.
ચરણ કમલ મકરન્દ લુબ્ધ વ્હે, મન મધુકર ગુંજારો રી;
રસ રંગ કેલિ છબીલે પ્રભુસંગ, હિતસોં સદા વિહારો રી.

રાગ દેશ. પદ ૪૮ મું.

ઊધો કારે, સબૈ બુરે;

કારેકી પરતીત ન કરિયે, કારે વિષકે ભરે;
કારો અંજન દેત દ્દગનમેં, તીખી સાન ધરે.
નાગનાથ હરિ બાહર આયે, ફણિપર નૃત્ય કરે;
કોયલકે સુત કાગા પાલે, અપનો હિ જ્ઞાન ધરે.
પંખ લગે જબ ઉડન લાગે, જાય કુટુમ્બ રલે;
સૂરશ્યામ કારો મતવારો, કારેસે કાલ ડરે.

રાગ જિલ્લા. પદ ૪૯ મું.

શ્રી વૃન્દાવન રજ દરશાવે, સોઇ હિતૂ હમારા હ;
રાધા મોહન છબી છકાવૈ, સોઈ પ્રીતમ પ્યારા હ.
કાલિન્દી જલ પાન કરાવે, સો ઉપકારી સારા હે;
લલિત કિશોરી યુગલ મિલાવે, સો અંખિયોંકા તારા હે.

રાગ દાદરા. પદ ૫૦ મું.

બંસીવારો મચલ ગયો, મેરે અંગના. ॥ ટેક ॥
બંસી વારે કે તીન ઠિકાના; ગોકુલ મથુરા બરસાના. ૧
લરકાઇસે વાકૌ જાનૈં, ખીજત જાત ઝુલત પલના;
પુરૂષોત્તમ હરિકી છબિ નિરખત, વા બંસીવારેસે લાગી
લગના. ૨

માહાત્મ્ય-આશ્રય-દીનતા
રાગ-ભેરવી. પદ ૫૧ મું.
નિર્ગુણ સ્વરૂપની નીરસતા.

હમતો કૃષ્ણ છબીલો ગાવેં, નિર્ગુન બ્રહ્મ હમેં નહિ ભાવે;
હમતો. ટેક.
ગિરિધર ગુન રૂપકે રાસી, બ્રમ જે કોઊ હોય ઉદાસી;હમતો૧
જલકું સુખ હોય જલપાના,શ્રવન કહા સુખ સિંધુ સમાના;૨
જામેં દાસ ભાવ ઉઠ જાવેં,જુગલ નહીં વ્હાં કહા સુખ પાવેં;૩.
પાગ આસ સિર છેદાઇ ડારેં, શીશ ગયે પગિયાં કહાં ધારેં;૪
દાસ સદા હમ શ્રીજી સ્વામી, માગે દયો ગુરૂપદ શિરનામી;૫

ભાવ વશ ભગવાન. રાગ જંગલો. પદ પર મું.

કેવલ અંક ભાવભૂખ ગિરધારી, કોઇ વસ્તુ ના હરિ મન
હરરી. કેવલ. ટેક.
ગરૂડસોં આસન કૌસ્તુભ ભૂખન, લક્ષ્મી લલના પ્યારી;
સરસ્વતી પતિ સ્તુતિ કા કરઇ; સદા ધ્યાન ત્રિપુરારી. કે૦ ૧.
કીરતન શેષ શુકાદિ પરમહંસ, સેવે સતત શ્રી નારી;
તપ દુર્વાસા બગદાલભ્યસે, યોગી શ્રુતિ સ્તુતિ ભારી. કેવ. ૨
અઠ્યાસી સહસ્ત્ર શ્રવન મુનિ સ્મરત,અરૂ સનકાદિક બ્રહ્મચારી;
જનકાદિ જ્ઞાન દાન બલિ, પ્રાચીન બર્હિષ યજ્ઞ અપારી. ૩

નૃગાદિ સાધન ધર્મ દેખી તેરે, સાધન મદ દે ડારી;
દયા પ્રીતમ એક પ્રીત પરાધીન, દેખી લે ગોપકુમારી.કેવલ ૪

। વ્રજનું વહાલ. રાગ બિલાવલ પદ ૫૩ ।

કહા કરૂં વૈકુણ્ઠ હિ જાય ।
જહાં નહિં નન્દ જહાં ન યશોદા,જહાં ન ગોપી ગ્વાલ ન ગાય.૧
જહાં ન યમુનાકો નિર્મલ જલ, ઔર નહીં કદમનકી છાંય.
પરમાનન્દ પ્રભુ ચતુર ગ્વાલિની, વ્રજરજ તજ મેરી જાય બલાય. ૨

પદ ૫૪ મું.

ઐસે બસિયે વ્રજકી બીથન,
સાધુનકે પનવારે ચુન ચુન, ઉદર જો ભરિયે સીથન, ૧
પંડે કે સબ વૃક્ષ બિરાજત, છાયા પરમ પુનીતન;
કુંજ કુંજપ્રતિ લોટ લોટ કર, રજ લાગે રંગરીતન; ૨
નિશદિન નિરખ યશોદાનન્દન, અરૂ યમુનાજલ પીતન;
પરસત સુર હોત તનુ પાવન, દર્શન કરત અતીતન. ૩

રાગ ચૈતી–ગૌરી. પદ ૫૫ મું.

યમુના પુલિન કુંજ ગહબરકી કોકિલ હુઇ દ્રુમ કૂક મચાઊં.
પદ પંકજ પ્રિય લાલ મધુપ વ્હે, મધુરે મધુરે ગુંજ સુનાઊં.

કૂકર હુઈ બન બીથિન ડોલૌં, બચે સાથ રસિકનકે પાઉં,
લલિત કિશોરી આશ યહી મમ, વ્રજરજ તજ છિન અનત
ન જાઉં.

હ્રદયાભિલાષા. રાગ દાદરા. પદ ૫૬ મું.

ઐસો કબ કરિ હૈ મન મેરો,
કર કરવા ગુંજનકે હરવા, કુંજનમાંહિં બસેરો.
વ્રજવાસિનકે ટુક જૂઠ અરૂ, ઘર ઘર છાંછ મહેરો;
ભૂખ લગે તબ માંગ ખાય હાં, ગિનો ન સાંઝ સબેરો.
ઇતની આસ વ્યાસકી પુજિયે, મેરો ગાંવ ન ખેરો.

સવૈયા. પદ ૫૭ મું.

દીનદયાલુ સુને જબતેં તબતેં મનમેં કછુ એસી બસી હે,
તેરો કહાયકે જાઉં કહાં, તુમ્હરે હિતકી પટ ખેંચિ કસી હે.
તેરો હી આસરો મલૂક નહીં, પ્રભુસોં કોઉ દૂજો યસી હે;
એ હો મુરાર પુકાર કહોં અબ,મેરી હંસી નહિ તેરી હંસી હે.

સવૈયા. પદ ૫૮ મું.

આજ સખી નંદ નન્દનરી, તકિ ઠાડો હૈ કુંજનકી પરછાહીં;
નૈન વિશાલકી જોહનકો, શર બેધ ગયો હિયરા જિય માંહીં.
ઘાયલ ઘૂમ ખુમાર ગિરિ,"રસખાનિ" સમ્હાર રહ્યો તનુ નાહીં;
તાપર વા મુસકાનકી ડૌંડી,બજી વ્રજમેં અબલા કિત જાહીં.

સવૈયા. પદ ૫૯ મું.

કૌનકો સલોનો સખી લાલ, વહજાકી બડી અંખિયાં અનિયારી;
જોહનિ બંક વિશાલકે બાનન, બેધત હૈ હિય તીક્ષન ભારી.
"રસખાનિ" સમ્હાર પરૈ નહિ ચોટસું, કોટિ ઉપાય કરો
સુખકારી;
ભાલ લિખ્યો વિધિ નેહકો બંધન, ખોલ સકૈ અસકો હિતકારી.

સવૈયા. પદ ૬૦ મું.

નૈન લિખ્યો જબ કુંજનતે, બનિકે નિકસ્યો મટકયો મટકયોરી.
સોહન કૈસો હરા ટટકો શિર, તૈસે કિરીટ લસૈ લટકયોરી;
કો 'રસખાનિ' રહૈ અટકયો, હટકયો વ્રજ લોગ ફિરે ભટકયો રી.
રૂપ અનૂપમ વા નટકો, હિયરે અટકયો અટકયો અટકયો રી.

સવૈયા. પદ ૬૧ મું.

ધૂર ભરે અતિ શોભિત શ્યામજુ,
તૈસી બની શિર સુંદર ચોટી;
ખેલત ખાત ફિરૈં અંગના,
પગ પૈંજનિયાં કટિ પીરી કછોટી.
વા છબિકો "રસખાનિ" વિલોકત,
વારત કામ કલાનિધિ કોટી;
કાગ કે ભાગ કહા કહિયે,
હરિ હાથતેં લૈ ગયો માખન રોટી.

સવયા. પદ ૬૨ મું.

લોકકી લાજ તજી તબહીં, જબ દેખ્યો સખી વ્રજ
ચંદ સલોનો;
ખંજન મીન સરોજનકી, છબિ ગંજન નૈન લલા
દિન હોનો.
"રસખાનિ" નિહાર સકૈ જુ સમ્હારકે, કો તિય હૈ
વહ રૂપ સુ ટોનો;
ભૌંહ કમાનસુ જોહનકો, શર બેધત પ્રાણુન નન્દકો છૌનો;

સવૈયા. પદ ૬૩ મું.

સોહત હૈ ચંદવા શિર મોરકે, તૈસિય સુંદર પાગ કસી હૈ.
તૈસિય ગોરજ ભાલ બિરાજત, તૈસી હિયે વનમાલ લસી હૈ.
"રસખાનિ" વિલોકત બૌરી ભઇ, દગ મૂંદકે ગ્વાલિ
પુકાર હંસી હૈ;
ખોલરી ઘૂંઘટ ખોલોં કહા, વહ મૂરતિ નૈનન માંઝ બસી હૈ.

સવયા. પદ ૬૪ મું.

ગલે તૌંક પહેરાવો પાંવ બેરી લૈ ભરાઓ;
ગાઢે બંધન બંધાવો ઓર ખિંચાવો કાચી ખાલસોં. ૧
વિષ લે પિલાવો તાપૈં મૂઠ ભી ચલાવો,
માઁઝી ધારમેં બહાવો બાંધ પત્થર કમાલસોં. ૨

બિચ્છૂ લૈ બિછાવો, તાપૈં મોહિં લૈ સુલાવો,
ફેર આગ ભી લગાવો, બાંધ કાપર દુશાલસોં. ૩
ગિરિસેં ગિરાવો, કાલી નાગસેં ડસાવો,
હા હા પ્રીતિ ના છુડાવો, ગિરિધારી નંદલાલસોં. ૪

વિરહ-કવિત. પદ ૬૫ મું.

મોર પખૌવા શીર પર રાજત, ગુંજનકી ગલે માલ પહેરૂંગી;
પહર પીતાંબર લે મટુકી, કુંજન ગોધન કે સંગ ફીરૂંગી. ૧.
વા મુરલી મુરલીધરકી, અધર ધરી અધરા ન ધરૂંગી,
ભેખ અલેખ સબે રસખાન, સો તેરે લીયે મેં સ્વાંગ ફીરૂંગી. ૨

કવિત-પ્રેમ. પદ ૬૬ મું.

એક દિન મુરલી ધુનમેં રસખાન લીઓ જબ નામ હમારો,
વા દિન તેં ભઇ બેરિન સાસુ નેક ઝાંખ ન દેત ન આંગન છારો.
હોત ચવાબ બચાવનો કયોં કર, કયોં અલિ દેખીયે
પ્રાન વિચારો,
દીઠ પરેંહી લગ્યો ચટકો, હીયમેં અટકયો પીયરે પટવારો. ૨

કવિત-વિરહ. પદ ૬૭ મું.

મોર પખા મુરલી બન માલ બિરાજત હીયરા મેં ઉમગ્યોરી,
વા દીન તેં ભઇ બેરિન સાસુ બોલ ન બોલ સબેજુ સહ્યોરી.
અબ તો "રસખાન" સોં નેહ લાગ્યો કોઇ એક કહો
ચાહે લાખ કહોરી.
ઓરન સોં રંગ રહો ન રહો એક રંગ રંગીલેસો રંગ રહોરી.

સવૈયા. પદ ૬૮ મું.

બ્રહ્મ મૈં ઢૂંઢયો પુરાનન વેદન,ભેદ સુન્યો ચિત ચૌગુને ચાયન,
દેખ્યો સુન્યો ન કહૂં કબહૂં વહ,કૈસો સ્વરૂપ અરૂ કૈસે સુભાયન.
ઢૂંઢત ઢૂંઢત હાર ફિર્યો "રસખાન"બતાયો ન લોગ લુગાયન,
દેખ્યો કહાં વહ કુંજ કુટીરમેં બૈઠો પલોટત રાધિકા પાયન.

વિરહનું કીર્તન. રાગ ઠુમરી. પદ ૬૯ મું.

નંદ કુંવરસોં પ્રીત કરી બદનામીકે બીજ મેં બોય ચુકી,
જબ પ્રેમકે બાન લગે તનમેં, જીંદગાની સો હાથમેં ધોય ચુકીરી. ૧

કોઉ ચાહેસો કહોસો કહો હમ શ્યામકી દાસી ભઇ સો ભઇ;
કોઉ એક કહો કોઉ લાખ કહો,જો હોનહારી સો હોય ચુકી.૨
એ નગ્રકે લોગ હસો સો હસો હમ નંદ બારા સો ઠઇ સો ઠઇ;
"રસખાન" એ પ્રીતકી રીત નઇરી, કલંકકી મ્હોર દઇ સો દઇરી ૩

સવૈયા. પદ ૭૦ મું.

એ સજની વહ નન્દકો સાંવરો, યા વન ધેનુ ચરાય ગયો હૈ;
મોહની તાનન ગોધન ગાયકે, બેનુ બજાય રિઝાય ગયો હૈ.
તાહિઘરી કછુ ટોનોસો કૈ "રસખાનિ" હિયેમેં સમાય ગયો હૈ;
કોઊ ન કાહુકી કાન કરૈ, સગરો વ્રજ બીર બિકાય ગયો હૈ.

પદ ૭૧ મું.

મોહનકી મુરલી સુનિકે, વહ બૌરી હૈ આન અટા ચઢિ ઝાંકી;
ગોપ બડેનકી દીઠ બચાય કે, દીઠ સોં દીઠ જુરી હુહુ ધાંકી.
દેખત મોહ ભયો અંખિયાનમેં, કો કરૈ લાજ ઓ કાન કહાંકી
કૈસે છુટાઇ છુટૈ અટકી, "રસખાની" હુહૂંકી વિલોકન બાંકી.

પદ ૭૨ મું.

વા લકુટી અરુ કામરિયાપર, રાજ તિહૂં પુરકો તજિ ડારો;
આઠહુ સિદ્ધિ નવો નિધિકો સુખ,નંદકિ ગાય ચરાય બિસારો.
"રસખાન" કબે ઇન નૈનનસો વ્રજકે વન બાગ તડાગ નિહારો;
કોટિન હૂં કલધૌતકે ધામ, કરીલકી કુંજન ઉપર વારોં.

સવૈયા. પદ ૭૩ મું.

કાહેકો બૈદ બુલાવત હો, મોહિ રોગ લગાય ન નારી ગહોરે;
વો મધુઆ મધુરી મુસકાન, નિહારે બિના કહો કૈસે જિયોરે.
ચન્દન લાય કપૂર મિલાય, ગુલાબ છિપાય દુરાય ધરોરે;
ઓર ઇલાજ કછૂ ન બને, વ્રજરાજ મિલે સો ઇલાજ કરોરે.

સવૈયા. પદ ૭૪ મું.

સુન્દર મૂરતિ દૃષ્ટિ પરી, તબ તેં જીય ચંચલ હોય રહા હૈ;
સોચ સંકોચ સભી જો મિટૈ, અરૂ બોલ કુબોલ સભી જો
સહા હૈ.

રૈન દિના મોહિં ચૈન ન આવત, નૈનનતેં જલ જાત બહા હૈ;
તાપેં કહૈ સખી લાજ કરો અબ લાગ ગઇ તબ લાજ કહાં હૈ.

સવૈયા. પદ ૭૫ મું.

ચારહુ વેદ પુરાણ અઠાર હોં, ચોસઠ તંત્રકે મંત્ર બિચારે;
તીનસૌ સાઠ મહાવ્રત સંયમ, મંગલ યજ્ઞપુરી પુર સારે.
યોગ વિયોગ પ્રયોગ ઉપાસન મૈં હરિદત્ત સભી નિરધારે;
તીનોંહિ લોકનકે સિગરે ફલ, મૈં હરિ નામકે ઉપર વારે.

કવિત્ત. પદ ૭૬ મું.

ચાહે તૂ યોગ કર ભ્રુકુટી મધ્ય ધ્યાન ધર;
ચાહે નામ રૂપ મિથ્યા જાનકે નિહાર લે;
નિર્ગુણ નિર્ભય નિરાકાર જ્યોતિ વ્યાપ રહ્યો,
એસો તત્ત્વજ્ઞાન નિજ મનમેં તૂ ધાર લે.
નારાયણ અપનેકો આપહી બખાન કર,
મોતે વહ ભિન્ન નાહીં યા વિધ પુકાર લે;
જૌલોં તોહિં નન્દકો કુમાર નાહિં દૃષ્ટિ પરૈ,
તૌલૌં તૂ ભલેહી બૈઠ બ્રહ્મકો બિચાર લે.

કવિત્ત. પદ ૭૭ મું.

એક રજ રેણુકાપૈ ચિંતામનિ વારિ ડારોં
વારિ ડારોં વિશ્વ સેવાકુંજકે વિહાર પૈ;

ભતનકે પત્તન પૈ કોટિ કલ્પ વારિ ડારોં,
રંભાહુકો વારિ ડારોં ગોપિનકે દ્વાર પૈ.
વ્રજકી પનિહારનપૈ શચી રુચિ વારિ ડારોં,
વૈકુંઠહૂ વારિ ડારોં કાલિંદીકી ધારપૈ;
કહે અભિરામ એક રાધાજૂકો જાનત હોં,
દેવનકો વારિ ડારોં નન્દકે કુમાર પૈ.

કવિત્ત. પદ ૭૮ મું.

ગિરિ કીજે ગોવર્ધન મયૂર નવ કુંજનકો,
પશુ કીજૈ મહારાજ નન્દકે બગરકો;
નર કીજૈ તૌન જોન રાધે રાધે નામ રટૈ,
તટ કીજ વર કૂલ કાલિન્દી કગરકો.
ઇતનેપૈ જોઈ કછુ કીજિયે કુંવર કાન્હ,
રાખિયે ન આન ફેર હઠીકે ઝગરકો;
ગોપી પદ પંકજ પરાગ કીજે મહારાજ,
તૃણ કીજે તૌન રાવરેઇ ગોકુલ નગરકો.

કવિત્ત. પદ ૭૯ મું.

જાનકે પતિત તારો આનકે બિરદ ધારો,
કાઢો ભુજા તાનકે કહાં સો દેર ડારી હૈ;

તાર્યો હે સુદામા ચાર ઉબાર્યો હે પ્રહલાદ,
દ્રૌપદીકી લાજ રાખી સભા દેખૈ સારી હે.
ગજ નેક ધ્યાયો પ્રભુ છોડ ધાયો ગરૂડ કૂ,
વ્રજકો બચાયો તાતેં નામ ગિરિધારી હે;
દાસ તો પુકારે પ્રભુ કોટિ કષ્ટ કોટિ ભારે.
અરજી હમારી આગે મરજી તિહારી હે.

રાગ. કવિત્ત. પદ ૮૦ મું.

શ્યામ તન શ્યામ મન શ્યામહી હમારો ધન,
આઠૌ જામ ઊધો હમેં શ્યામહીસોં કામ હે;
શ્યામ હીયે શ્યામ જીયે શ્યામ બિન નાહિં તીયે,
અંધેકી સી લાકરી આધાર શ્યામ નામ હે.
શ્યામ ગતિ શ્યામ મતિ શ્યામ હી હે પ્રાણપતિ,
શ્યામ સુખદાઇ સો ભલાઇ શોભા ધામ હે;
ઊધો તુમ ભયે બૌરે પાંતી લૈકે આયે દૌરે,
યોગ કહાં રાખે યહાં રોમ રોમ શ્યામ હે.

કવિત્ત. પદ ૮૧ મું.

ઘર તજો બન તજો નાગર નગર તજો,
બંસીબટ તટ તજો કાહૂપૈ ન લજી હોં;

દેહ તજો ગેહ તજો નેહ કહો કૈસો તજો,
આજ કાજ રાજ બીચ ઐસે સાજ સજીહો.
બાવરો ભયો હે લોક બાવરી કહત મોકો,
બાવરી કહત મૈં કાહુ ના બરજિ હોં;
કહૈયા સુનૈયા તજો બાપ ઔર ભૈયા તજો,
દૈયા તજો મૈયા પૈ કન્હૈયા ન તજિ હોં.

પદ ૮૨ મું.

શ્યામઘન તનપર બિજ્જુંસે દશનપર
માધુરી હંસનપર ખિલત ખગી રહે,
ઐારવારે ભાલપર લોચન વિશાલ પર,
ઉરવનમાલપર જુગત જગી રહે.
જંઘયુગ જાનુપર મંજુ મુરવાનપર,
શ્રીપતિ સુજાન મતિ પ્રેમસોં પગી રહે;
નૂપુર નગનપર કંજસે પગન પર,
આનંદ મગન મેરી લગન લગી રહે.

કવિત-પદ. ૮૩ મું.

ચાહે તૂ યોગ કર, ભૃકુટિ મધ્ય ધ્યાન ધર;
ચાહે નામ રૂપ મિથ્યા, જાનકે નિહાર લે.
નિર્ગુણ નિરવયવ નિરાકાર જ્યોતિ વ્યાપિ રહ્યો;

એસો નિજ જ્ઞાન, મનમેં તું ધાર લે;
નારાયન આપકો, આપહી વખાન કરે,
મોતેં વહ ભિન્ન નાંહિ, યા વિધ પુકાર લે.
જોલોં તોહિ નન્હકો, કુમાર નાંહિ દષ્ટિ પરે;
તોલોં તૂ ભલે બૈઠ, બ્રહ્મકો વિચાર લે. ૧.

કવિત–પદ. ૮૪ મું.

પૂરણ બ્રહ્મકે હુ મેં જગવ્યાપક ધર્મ અધર્મકો મેં નહિ ભાગી;
વાચક જ્ઞાની બડે અભિમાની, કહેં અસબાની વિષે અનુરાગી.
પાપ કરે ન ડરેં પરલોકતેં, દાન દયાદિક સુકૃત ત્યાગી;
જ્ઞાન પશૂ ન ભજે મથુરેશકો, કયોં ન પરે ભવ કુપ અભાગી ૨.

પદ. ૮૫ મું.

કાહે નહિ બોલો વેસર છબી વારે (તુમ),
અંગ ઝગુલી વઘનખા કંઠ બીચ, ઘુંઘરવારી અલક સમારે. ૧
વદન મયંક દશન દુતિ દામિની, ઉપમા લગે સબ ખારે. ૨
તુમસોં નાથ દાસ નહિ મોસોં, ભક્તન સદા સહારે. ૩
પરમાનન્દ દાસકો ઠાકોર, ઇતની અરજ ઉર ધારે. ૪

સવૈયા. પદ ૮૬ મું.

રાજનકી નીતિ ગઇ, મિત્રનકી પ્રીતિ ગઇ;
નારીનકી પ્રતિત ગઇ, યાર મન લાયો હે;

શીષ્યનકો ભાવ ગયો, પંચનકો ન્યાવ ગયો;
સાંચકો પ્રવાહ ગયો, જુઠહી સુહાયો હે.
મેઘનકી વૃષ્ટિ ગઇ, ભુમી સબ નષ્ટ ભઈ;
સકલ સૃષ્ટિ હમેં, વિપરીત દરસાયો હે.
કીજીયે સહાય, શ્રી કૃપાળ શ્રી ગોવરધન નાથ;
કઠીન કરાલ કલી કાલ ચઢી આયો હે.

રસિયા. પદ ૮૭ મું.

સબ સારે બરસાને વારે, સારે રાવરકે; રંગ બરસેગો.
અબ હાં........રંગ બરસેગો. ૧

બાબાજુ ભાનોખરવારે, પ્રેમ સરોવર વારે. રંગ. ૨
શ્રીજીવારે સગરે સારે, શ્યામ બીંદની વારે;
એહેલાયત મેહેલાયત સારે, સારે ખંભ તીબારે. રંગ ૩
ચોકા ચુલે સબહી સારે, સારે વે પન વારે;
પાગન વારે સગરે સારે, સારે ટોપા વારે. રંગ ૪
વા ગારીકો બુરો ન માનો, સુનો કૃષ્ણકે પ્યારે;
અરજી આગે મરજી તુમારી, જાગે ભાગ્ય હમારે. રંગ ૫
શ્રીરંજીયો બ્રખુભાન નંદની, જસોમતી નંદ દુલારે;
જુગ જુગ રાજ કરો વૃન્દાવન, ઉધરે ભાગ્ય હમારે, રંગ ૬

श्री कृष्णाय नमः ॥

શ્રી સ્નેહલીલા એટલે શું—તે વિષય કંઈક સમજવાની જરૂર છે. માટે ટુંક સાર આપવાનું યોગ્ય ધાર્યું છે.

ભગવાન્ શ્રી કૃષ્ણચંદ્ર મથુરા પધાર્યા, અને ત્યાં દુષ્ટ દાનવો સાથે પાપી કંસનો વધ કર્યો, માતા પિતાને બંધન મુક્ત કરી ઉગ્રસેનને રાજગાદી આપી આપનું પ્રાકટ્ય.

" धर्मसंस्थापनार्थाय "

તેવાં અનેક કાર્યોમાંથી મુખ્ય કાર્ય પૂર્ણ કરી નિશ્ચિંત થઇ આપ એક વખત એકાંતમાં બિરાજતા હતા. તેવામાં એકાએક આપશ્રીએ વ્રજમાં વ્રજવાસીઓ સાથે અનેક પ્રકારની લીલાઓ કરેલી, દહીં, દૂધ, માખણ આરોગેલા, વનમાં છાકલીલા કરેલી, તેનું સ્મરણ થઇ આવ્યું; પ્રાણથી પણ અધિક પ્રિય એવા વ્રજ ભક્તો સાથે જે આનંદ કરેલો તે કેમ વિસરાય? તાત્કાલિક પોતાના પ્રિય સખા ઉદ્ધવજીને બોલાવ્યા, વ્રજભક્તોનો વિરહ થયેલો જણાવ્યો, દીન વચને ઉદ્ધવજીને આજ્ઞા આપી કે તમે હમણાંજ વ્રજમાં જાઓ. મારાં માતા પિતા, વ્રજભક્તો, ગો., ગો.પ, ગોપિકા વચ્છ. વગેરે મારાં દર્શનના વિયોગથી--વિરહથી દુઃખ પામતા હશે. મેં તો તેમને વચન આપેલું છે કે હું થોડા દિવસમાં પાછો આવું છું પણ અહીંથી જઈ શકાતું નથી. માટે તેમને ધીરજ આપો, શાંતિ આપો, ઉપદેશ કરો, મારી સર્વ વાત તમે જાણો છો, તમે ચતુર છો, જ્ઞાની છો, વિવેકી છો, કહેજો, તેમને સમજાવજો વગેરે હકિકતથી વાકેફ કરી વ્રજમાં મોકલ્યા.

ઉદ્ધવજી જાય છે. શ્રી ગોકુળમાં પહોંચે છે. શ્રીનંદ--યશોદાજીનાં દર્શન કરી મુકામ કરે છે. શ્રીનંદ–યશોદાજી ભગવાન રામકૃષ્ણની

ઉગ્રસેન, વસુદેવ, દેવકી, યાદવકુળની ખબર અંતર પૂછે છે. પછી ભગવાનની અનેક વિચ લીલાઓન વર્ણન કરે છે. વિરહ કરે છે. તે ઉપરથી જ્ઞાની ભક્ત ઉદ્ધવજી તેમને તથા શ્રીગોપીજનને યોગ, જપ, તપ, વ્રત, સંયમ વગેરે ભગવાનને મેળવવાના જ્ઞાનના પ્રકાર સમજાવે છે. પણ કેવળ રસલુબ્ધ વ્રજવાસિઓ, ગોપીજનોને એ શુષ્ક જ્ઞાન ક્યાંથી ગળે ઉતરે ? નજ માને ! એમાં એમને શો સ્વાદ આવે ? એતો કેવળ પ્રેમ રસનાં રસીયાં, રસ રસિક–રાસેશ શ્રી કૃષ્ણચંદ્ર સાથે અનેક પ્રકારની ક્રિડા કરનારાં એ એવી નિરસ વાર્તા થોડોકજ માને !

શ્રી ગોપીજનોએ ઉદ્ધવજીને સમજાવ્યું કે, આ જોગ તો તમે પાછો લેઇ જાઓ ! તમે રાખજો, કંસ દાસી કુબજાને આપજો, ગોપીપતિ મટી કુબજાકંથ કહેવાયલા શ્રી કૃષ્ણને પાછો સોંપજો અમારે તેનું કામ નથી અમને તો એ કૃષ્ણ દેખાડો કે જેમણે અમારાં દૂધ, દહીં-મહિ, માખણ, લુટયાં–ખાધાં ને માટફોડયાં દાનલીધાં, છાક આરોગ્યા, ઉખલે બંધાયા. તનક દહીં માટે ગોપીને ઘેર નાચ્યા, એવી પ્રગટ લીલા શ્રી કૃષ્ણે અમારી સાથે કરી, તેને મુકી વેગળા શું કામ જઇએ ! અરે ! અમારે મનતો એ સામરીસુરત મોહનીમૂરત રમી રહી છે. આવી આવી અનેક વાતો છ મહીના સુધી કરી.

ઉદ્ધવજીએ શ્રી કૃષ્ણ–ગોપીજન પ્રેમની, પ્રેમ લક્ષણા ભક્તિની રસમય વાતો સાંભળી તેથી પોતાને એકદમ જ્ઞાન થયું અને એવાં ભાગ્યવાન વ્રજ ભક્તોની ચરણરજ પણ મારા શિર ઉપર પડે એવો ભાવ આવ્યો, ને મનથી ભગવાન પાસે માગણી કરી

એથી અત્યારે પણ વ્રજમાં અનેક સ્થળે ઉદ્ધવકુંડ, ઉદ્ધવકદમખંડી, ઉદ્ધવગુલ્મ-લતા-વિગેરે સ્થળોએ ઉદ્ધવજી બિરાજે છે.

હવે ઉદ્ધવજી પોતે વ્રજ ભક્તોને વંદન કરી મથુરાં પધાર્યાં, ભગવાનને બધી વાતથી વાકેફ કર્યા, વ્રજભક્તોના ભાવનું વર્ણન કર્યું, આપે મારૂં જ્ઞાન રૂપી અભીમાન દૂર કરવા મારૂં ભલું વિચારી અને મોકલ્યો, ધનભાગ્ય મારૂં આજે જીવત સફળ થયું વ્રજનો પ્રેમ-મહિમા, લીલા અવર્ણનીય છે, આ લેખિનિથી તો લખી શકાયજ નહિ.

ભગવાન કહે છેઃ-હું બધી વાત જાણું છું, વ્રજ મારૂં નિજ-ધામ છે! મારૂં અંગ છે! મારૂં સર્વસ્વ છે! હું વ્રજને-વ્રજ-વાસીઓને કદિ ભુલતો નથી-છોડતો નથી. કહ્યું છે કેઃ—

"વ્રજ તજી અનત ન જાઉં હોં, મેરી તો યહ ટેક."
"વ્રજવાસી વલ્લભ સદા, મેરે જીવન પ્રાણ;
"તાતે નિમિષ ન વિસરૂં, મોહે નંદરાયકી આંન."

ઉદ્ધવજી અને ગોપીજનની પ્રેમકથા આપણે નિત્ય પાઠ કરવા મહાનુભાવી શ્રી હરિરાયજીએ નિજ ભક્તો ઉપર કૃપા કરી રચી છે. એના પાઠથી ભગવાન શ્રી કૃષ્ણચંદ્રની ભક્તિ પ્રાપ્ત થાય છે.

આ સ્નેહલીલાભાવના આથી પણ વધારે વિસ્તાર-પૂર્વક સમજવા માટે ભક્ત કવિશ્રી પ્રીતમદાસજીએ "સરસગીતા" નામનું કાવ્ય રચ્યું છે તે અમે છપાવ્યું છે. જીજ્ઞાસુએ મંગાવી વાંચવું તેથી વધુ ખુલાસાપૂર્વક સ્પષ્ટ અર્થ સમજી શકાશે.

અથ શ્રીસ્નેહલીલા લિખ્યતે.

એક સમે વ્રજવાસીકી સુરત ભઇ હરિરાય,
નિજજન અપનો જાંનકે, ઉદ્ધવલિયે બુલાય, ૧
શ્રીકૃષ્ણ વચન એસે કહ્યા, ઉદ્ધવ તુમ સુનિ લેહુ;
નંદ જસોદા આદિ કો, જાય વ્રજમેં સુખ દેહુ. ૨
વ્રજવાસી વલ્લભ સદા, મેરે જીવન પ્રાણ;
તાકો નિમિષ ન વિસરોં, મોહે નંદરાયકી આંન. ૩
મેં ઉનસો એસે કહી, આવેંગે રીપુ જીત;
અબતોરે કેસે બને, પિતા માત સો પ્રીત. ૪
ઉધો વે વ્રજ ગોપિતા, જિનકો મેરો ધ્યાન,
તીન્હે જાય ઉપદેશહુ, પૂર્ણ બ્રહ્મ સુજ્ઞાન. ૫
વાગો અપને અંગકો, કીટમુકુટ પેહેરાય,
શ્રુતી કુંડલ માલા દઇ, અપનો બિરહ વિહાય. ૬
અરૂ રથ અપનો સાજકે, સુવર સારથી દીન;
ઉધો ચરણ પ્રણામ કર, રથ આરોહન કીન. ૭
વિદ્યાવંત વિવેકવંત, શીલવંત મન શુદ્ધ;
મિત્ર ચિત્ર જાંનત સબે, સો પઠયે નિજ ઉદ્ધ. ૮

પરમ સખા શ્રી કૃષ્ણકો, સુર ગુરૂ સુજ્ઞ પ્રવિણ;
તાતે લાયક જાંનકે વ્રજકો આયુસ દિન. ૯

રથ જોડી ઉધોચલે, આનંદ અતિ મનમાંહ;
દિનકર ગ્રહ પ્રાપત ભયે, ગએ નંદ વ્રજ ગાંહ. ૧૦

દીસ દીસ ગોધન આવહી, અરૂ વૃષભાંનકી ગાય;
વચ્છ વચન લાગત ભલે, મનો થાન સુરરાય. ૧૧

અપુની અપુની મંડલી, મીલ ગ્વાલનકે વૃંદ,
મુરલિ મધુર બજાવહી, ગાવે ગુણ ગાવિંદ. ૧૨

ગો દોહન મોહન ત્રીયા, ટેરત લે લે નામ;
ગૌરજ ઉડી અંબર લગી, છબિ પાવત નંદગામ. ૧૩

તબ ઉધો રથ હાંકકે, ગયે નંદકી પોરિ;
નંદ જસોદા દેખકે, આયે સન્મુખ દોરિ. ૧૪

ઉધો રથસો ઉતરકે, મિલે નંદકો ધાય;
નેન સજલ જલસો ભરે, આનંદ ઉર ન સમાય ૧૫

કરગ્રહિ ઘરમેં લે ચલે; સુત સ્નેહકે ભાય;
આસન અર્ચન બોહોવિધકિયે, નિજમંદિરપધરાય. ૧૬

ચંદન વંદન પોહોપજલ, ધુપદીપ કરિઆય;
વિધિપૂર્વક પુજા કરી, સુખ શૈયા કુસુમાય. ૧૭

નંદજસોદા હેત સો, પૂછન લાગે વાત;
સુરસેનકે પુત્રકી, કહો પરમ કુશલાત. ૧૮
ઉનકે ખટ બાલક હને, બંદીમે બે કાજ;
કેતેક દિન દુ:ખીત ભયે, દુષ્ટ કંસકે રાજ. ૧૯
ભલી ભઇ ચાનુર સહિત, કૃષ્ણ કીયો વધ કંસ;
તા દિન તે સુખ પાવહી, માતપિતા યદુ વંસ. ૨૦
જાકે અષ્ટાદશ ત્રિયા, રામ કૃષ્ણ સુત દોય;
સરભરતા વસુદેવકી, કહો કોનપેં હોય. ૨૧
દેવનકો આનંદ ભયો, વસુદેવ જન્મકે અંત;
ઘરઘરપ્રતિ સબ સુરનકે, દુંદુભી બજત અનંત. ૨૨
પટરાણી દેવક સુતા, સુકૃત કર્મ રસાલ;
જાકે ગર્ભ પ્રગટ ભયે, શ્રીકૃષ્ણ કંસકે કાળ. ૨૩
ઉધો તાતે કિજીયે, ઉનકો સુમરન ધ્યાન;
અબઘોં કહો કબ દેખહુ, આનંદ બઢાવન કાંન. ૨૪
સુફલક સુત આયે યહાં, શ્રીરામ કૃષ્ણ લે જાંન;
તબ તે તન ગતી યોં ભઇ, ઇહાં દેહ વ્હાં પ્રાન. ૨૫
જસોદા નેનન જલ ભરે, કંઠ શ્વાસ નહિ લેહ;
કરિ કરિ વાતે પુત્રકી, હિયો ભર ભર દેહ. ૨૬
નિમષ નિમષમે ઝગરતે, દોઉ મોસોં ભ્રાત;
અબઘોં કહો કબ દેખહુ, ચોર ચોર દધી ખાત. ૨૭

મોતીનકી માલા ગરે, રાજ હંસ ગતિ દોરિ;
યે આંગન કબ દેખહુ, શ્રીરામ કૃષ્ણકી જોરિ. ૨૮
પીતાંબરકી ઓઢની, અરૂ બાજત મધુરે બેન;
યે આંખન કબ દેખહો, વન વન ચારત ધેન. ૨૯
વે તો ભુખે હોત હે, પ્રાત : કાલકી વાન;
વહાં કાનસો ખાઇહે, રોટી ઘી સો સાંન. ૩૦
વાત કહુ એક દિવસકી, તુમ સો કહો સુનાય;
હૈયામેં કરવતિ લગે, ચિત્ત ચિત્ત વહિ જાય. ૩૧
ઉધો પય ઉફની ચલ્યો, હું દોરી આતુર અંગ;
પાછેં તે મેરો લલા, દધિકો ભાજન ભંગ ૩૨
મેં દેખ્યો અતિ રીસ ભઇ, થોરે દધીકે કામ;
ઉખલ સો આનંદ ઘન, મેં બાંધ્યો ગહિ દામ. ૩૩
તા દિન તે ખટકત સદા, એ મેરો અવિવેક;
ઉધો ઇતનો ન સંભવે, સુતકે ઓગુણ એક. ૩૪
તબ ઉધો એસે કહ્યો, સુતકો સુનો સંદેશ;
અજહુ નાહિ ન વિસરૂં, યા વ્રજકો આવેસ. ૩૫
તુમકું પાય લાગન કહ્યો, જલ સો નેન ભરિ આય;
મૈયા મોહે ન વિસરે, જીન બડો કિયો પયપાય. ૩૬
જા દીન તે આયો યહાં, છાંડયો ગોકુલ ગામ;

તા દીન તે કોઉ ના કહે, કાન્હ કાન્હ યહુનામ. ૩૭
જા દીન તે હમ વિછુરે, આયે મથુરા માંજ;
મેં કબહુ નાંહી ન પીયો; મૈયા પ્રાત અરૂ સાંજ. ૩૮
અરૂ તુમ બાબા નંદસો, ઇતની કહિયો જાય;
વે તુમ નીકે રાખીયો, ધોરી ધુમર ગાય. ૩૯
મનસા વાચા કરિ કહુ, કરહુ પૂરન કામ;
આવેંગે દીન પાંચમે, હમ ભૈયા બલરામ. ૪૦
રાજપાટ સિંધાસન, ખાનપાન સુખ દેત;
યા વ્રજ સુખ પાવત ભલે; વનમેં વટ સંકેત. ૪૧
વાત કહેત વિતી નીશા; તમચ્યર કિનો ગાન;
માનો ગરજન મેધકી, ઘર ઘર દધી મથાંન. ૪૨
ઉધો ઉઠી જમુનાં ગએ, કિનો જલ મેં સ્નાન;
સેવા સમરન સબ કિયો, જિતનો અપુનો જ્ઞાન. ૪૩
કરી કૃત્ય આયે ઘોષમેં, ઉધો મન આનંદ;
યા વ્રજ સુખ પાવે નહિ, ભલે, પૂરન પરમાનંદ. ૪૪
અપુને અપુને ધામ તે, બાહિર નિકસી ગ્વાર;
રથ દેખ્યો ગોપાલકો, નંદ મહેરકે દ્વાર. ૪૫
યુવતિ યુથ એકત્ર ભઇ, કિનો બહોત વિચાર;
યહ સુત નાંહિન નંદકો, હે કોઉ પ્રતિહાર. ૪૬

ગોપી ઉધોપેં ગઇ, કિનો વદન પાનિ;
શીષ નમાય આદર કિયો, સખા કૃષ્ણકો જાંનિ. ૪૭
ઉધો વ્રજ આયે ભલે, કહો કૃષ્ણ કુશલાત;
ઉહાં જાય કિની ભલી, કહો કછુ ઉત્તમ બાત. ૪૮
તુમ ઉનકે સાચે સખા, મન ક્રમ વચન સહેત;
પ્રાનનકો હરિ લે ગએ, પીંડ દાન તુમ દેત. ૪૯
ઉધો હમ તો બાવરી, કરિ કાન્હસેં પ્રિત;
વહાં જાય છાંડી સબે, નંદગામકી રીત. ૫૦
યા વ્રજમેં કબ આવહી, મૈયા કે હિત કાજ;
વ્રજ જુવતિન કે ના ભયે, ભયે વહાંકે રાજ. ૫૧
હમ શ્રવનન એસી સુનિ, મોર પિછ વન ધાત;
સુરભી સાંચે ચિત્રકી, તાહિ દેખ સકુચાત. ૫૨
તબ ઉધો એસે કહ્યો, સુનો સકલ વ્રજનાર;
વાત કહુ પરિબ્રહ્મકી, આત્મ તત્ત્વ વિચાર. ૫૩
વે તુમ પર કરહે કૃપા, પ્રભુતા જાંનિ પરિબ્રહ્મ;
તજીયે નાતો ગાંવકો, ભજીયે પૂર્ણ બ્રહ્મ. ૫૪
છાયા માયાસુ રહિત, નાંહિ હોત અનમાન;
હરિ તુમસો એસે કહિ, ભજીયે શ્રી ભગવાન. ૫૫
જો પદકો જોગેશ્વરા, લાગી રહે અનુરાગ;

સો સાધન કીજે સદા, નામ તાહિ વૈરાગ. ૫૬
આંખ મુદિ મુખ મુન્યગહિ, ત્રિગુન રહિત નિજ ધામ;
તબ તનહિમેં દેખિયે, આપહી આત્મારામ. ૫૭
મધુકર અંતર કઠિનહે, કઠીન વાત કહિ જાત;
ભુખ મરે દિન સાત લોં, સીંઘ ઘાસ નહીં ખાત. ૫૮
જદપિ જોગ પ્રસિદ્ધ હે, તો તુમહિ લે જાઉ;
ઓહોરો નાંહિન પાઇહો, એસો ઉત્તમ દાઉ. ૫૯
ઉધો તાતેં દેખિયે, તત્વરૂપ તન માંહિ;
વિમુખ કરે વા જોગકો, તુમહિ સાધત નાંહિ. ૬૦
યહ તો તિનકો ચાહિયે, જીનકે મન અંતરાય;
દાદુરતો જલ વિન જીવે, મીન તુરત મરી જાય. ૬૧
હે દોઊ એક ઠોરકે, દાદુર મીન સમાન;
વે જલ વિન મારૂત ભખે, વે વીછરત તજે પ્રાન. ૬૨
ઉધો ઇતનો અંતરો, વ્રજ મથુરાંકે લોક;
વિમુખ હોત હરિ નામ તે, જારિ દેહુ યહ જોગ. ૬૩
ઇહાં તુમારો કોન હૈ, કહો કોન પેહેચાંન;
પઠયે આયે કોનકે, કોન મીત્ર કો જાંન. ૬૪
વચન વચન બાઢત વ્યથા, નહીં જાંનત પર હેત;
મધુકર દાઝે અંગપર, કાહે લોન ઘસિ દેત. ૬૫

તન કારો મન સાંવરો, કપટી પરમ પુનિત;
મધુકર લોભી વાંસકો, નીમાષ એક કે મીત. ૬૬
તુમ તો સ્વારથકે સગે, નહી બેલીસો ભાવ;
ભાવે તો વા બઢ ચલે, ન ભાવે જરિ વહુ જાય. ૬૭
હમ તો શ્રવનનહી સુની, એસી ગત્યકી વીર;
મધુકર અંતર લાલચી, નહીં જાનત પર પીર. ૬૮
હમ તુમસો એસે કહી, મધુકર સુનો સંદેશ;
ના હરિ જાત ન પાંતકે, કહા કરત ઉપદેશ. ૬૯
નિકટ રહેત નિત્ય શ્યામકે, તાતે નિપટ ન પીર;
વિછરોગે હરિ સંગતે, જબ જાંનોગે વીર. ૭૦
ઉધો હરિ બીછરન કથા, તુમસો બીતી નાંહિ;
વીછરોગે હરિ સંગતે, જબ જાનોગે મનમાંહિ. ૭૧
ક્રીત બિધના સરજી હમે, ક્રીત દીનો વ્રજવાસ;
ક્રીત મીલાપ હોય કૃષ્ણસો, ક્રીત બીછરનકી આસ. ૭૨
નેન હમારે મધુકરા, આંનન કૃષ્ણ સરોજ;
વ્રજ છાંડયો જા દીવસ તે, બેરી ભયો મનોજ. ૭૩
હૈયા ભીતર દવજરે, ધુંવા પ્રગટ ન હોય;
કે જિય જાનેં આપુની, કે જિન લાગી સોય. ૭૪
મધુકર અપને ચોરકો, સબ કોઉ ડારે માર;
મો મન ચોર જો મો મિલે, સરવસ ડારોં વાર. ૭૫

પ્રેમ વનજ કીનો હુતો, નેહ નફ્ર જિય જાનિ;
ઉદ્ધવ અબ ઉલટિ ભઇ, પ્રાન પુંજી મેં હાનિ. ૭૬
મન મોહન વા નામહે, મોહન નેન વિસાલ;
મોહન મૂરત માધુરી, મોહન વચન રસાલ. ૭૭
સબ અંગ મોહન રૂપહે, મોહન વા અનુહાર;
મોહન પઢિ કછુ મોહની, લે મોહી વ્રજનાર. ૭૮
બચન બચન મોહી ત્રીયા, હમ તુમ કેતીક બાત;
સુરન સહીત સુર યોષિતા, થકી ધાંમ નહી જાત. ૭૯
એક સમે નીશ શરદકી; મોહન બેનુ બજાય;
મનસેન દે વ્રજ બધુ, લીની સબે બુલાય. ૮૦
અરસપરસ હમસોં મીલે, કુંજન કીયો વિહાર;
વે સુખ નાંહીન વીસરે, સુમરત વાર વાર. ૮૧
એક સમે જલકે વિષે, કરતજુ કેલી સ્નાંન;
ચીરચોર તરૂવર ચઢે, યે જસોદાકે કાન્હ. ૮૨
બહુરો નાંહીન વિસરે, ભુજ બલકી અનુહાર;
રાખિ લીયો વ્રજકોં સબે, કરપર ગિરિવર ધાર. ૮૩
બહુરી બનબનકે વિષે, કુંજ નિકુંજકે ધામ;
હરિ હમસો ક્રીડા કરી, છીનછીન પૂરન કામ. ૮૪
એક સમે એક ગોપીકા, ગઇજુ ગ્રાહકે દાસ;
દધી ચોરત રોકે હરિ, ચલે જુ ચાપટ માર. ૮૫

હેરી દે ઠાડે ભયે, મીલે સાંકરી ખોરિ;
મટુકી પટકી ભોમસો, હસે હારકો તોર. ૮૬
ઐસી દીન દીનકી કથા, ગીત ન આવે ઓર;
હમરી વે જાનત સબે, મનમોહન ચીતચોર. ૮૭
લીલા ગોકુલ ગામકી, હમ જાનત મનમાંહ્ય;
ઉધો તુમ શ્રવનન સુની, નેનાં દેખિ નાંહ. ૮૮
જો તુમ લાયે જોગકો, જદુપતિકે પરધાંન;
હરિ રસકી સીંચી હમે, નહી ભાવત રસ આંન. ૮૯
પતિવ્રતા કાહુ રંકકી, સાખી ભરત સબ ગાંવ;
જદ્દપિ ભજે કાહુ ભુપકો, તો બીભીચારન નાંવ. ૯૦
છીપ રહેત સાગર વિષે, મન મીલાપ નહિ લેત;
મધુકર યહ ઉત્તમમતો, સ્વાંતિ બુંદસુ હેત. ૯૧
માન સરોવર તે ઉડે, આન ભોમિ ચલ જાય;
વિધિ વાહન ક્ષુધારથી, તોઉ ન સરકટ ખાય. ૯૨
જલ થોરો નાંહીન કછુ, સાગર નદી નવાંન,
સ્વાતિ બુંદ ચાત્રુક હૃદે, ઓર સબ જુઠ સમાન. ૯૩
એ દોઉ નેન વૈરાટકે, નિગમ કહેતહે નિત;
વહી ચકોર અંતર કિતો, દિનકર અરિ શશિ મિત. ૯૪
વેલ હોત બરષા સમે, કરત વૃક્ષસું પ્રીત;
પ્રાન ગયે છાંડે નહિ, અપુની ઉત્તમ રીત. ૯૫

ઉધો હમ નર દેહ હે, ઇતની જાનત નાંહી;
રસ તજિ ભજીયે જોગકો, ભંગ હોત વ્રત માંહી. ૯૬
કરિ આયે સો કરતહેં, ઉંચ નીચ સો સંગ;
હમ કબહુ નાંહીન કીયો, ઇષ્ટ ભાવસુ ભંગ. ૯૭
જદપી કુબજા ચતુરહે, તોહુ કંસકી દાસ;
ભવન ગવન કીનો જબે, તુમસે સેવક પાસ. ૯૮
અપલક્ષન તે નાંહીન ડરે, બડે ભૂપકે પૂત;
કે વે સાંચે રાવરે, કે તુમ સાંચે દૂત. ૯૯
યહ કઠીન લાગત હમે, સુનો શ્યામકે હેત;
ઉહાં જાય કુબજા રચી, હમે જોગ લિખિ દેત. ૧૦૦
જો કછુ લીખ્યો લલાટમેં, બીછુરન મીલન સંજોગ;
દોષ કોનકો દીજીયે, યહ જાનંત સબ લોક. ૧૦૧
દેહ ધરી જા કારને, લગેહે જાકે કામ;
મનઘટ વા રસસોં ભર્યો, નહી જોગકો ઠાંમ. ૧૦૨
મોર મુગટ ગુંજા મની, કુંડલ તીલક સુભાલ;
પીતાંબર ક્ષુદ્ર ઘંટીકા, ઉર વૈજંતી માલ. ૧૦૩
કર લકુટી મુરલી ગહે, ઘુંઘર વારે કેસ;
વહમરે નેનન વસો, શ્યામ મનોહર વેશ. ૧૦૪
તબ ઉધો એસે કહ્યો, ધન્ય ધન્ય તુમ વ્રજનાર;
પ્રેમ ભક્તિકર વશ કીયે, શ્યામ ભુજા ઉરધારિ. ૧૦૫

યહ લીલા તુમ કારને, ગોપ ભેખ અવતાર;
નીરગુન તે સગુન ભયે, તુમસોં કરત વિહાર. ૧૦૬
નિગમ જાહિ ખોજત રહે, આગમ અગમ નહિ અંત;
સો તિહારે રસ વસ ભયે, શ્રીપતિ શ્રીભગવંત. ૧૦૭
જોગેશ્વર પાવે નહી, સીધ સમાધિ લગાય;
સો વ્રજવાસી સંગમેં, ગોકુલ ચારત ગાય. ૧૦૮
કહત કહત એસે કથા, ઉહાં રહે ખટ માસ;
અબ ઉધો આજ્ઞા લઇ, નિજ ચરનનકી આશ. ૧૦૯
નંદ મીલે જસોદા મીલે, મીલે જુ ગોપી ગ્વાલ;
વંદન કરકે સબનકો, ઉદ્ધવ ચલે ઉતાલ. ૧૧૦
નંદ કહે જસોદા કહે, ગોપી કહે બહોર;
વે રજધાંની રમ રહે, વ્રજકો નાતો તોરિ. ૧૧૧
કરિહે કબ એસી કૃપા, અપુને સેવક જાંન;
હરિ હમસો જીન બીસરો, પુરવકી પહેચાંન. ૧૧૨
અબ ઉધો આયે યહાં, શ્રીકૃષ્ણચંદ્રકે ધામ;
પાય લાગી વંદન કીયો, લે લે બોલત નામ. ૧૧૩
ગ્વાલ બાલ સબ ગોપીકા, વ્રજકે જીવ અનંત;
તુમકો પાય લાગન કીયો, સુનો દેવ દેવંત. ૧૧૪
નંદ જસોદા હેતકી, કેતિક કહું બનાય;
વે જાંને કે તુમ ભલે, હમપેં કહીય ન જાય. ૧૧૫

અરૂગોપીનકે પ્રેમકી, મહીમા કહ્યુ અનંત;
મેં બુઝી ખટમાસ લોં, તો હુ ન આયો અંત. ૧૧૬
વે ચિત્તતેં ટારત નહી, શ્યામ રામકી જોર;
મધ્ય નાયક મુરલી ધરે, મૂરત મધુર કીશોર. ૧૧૭
દેહ ગેહ સબ છાંડકે, કરત રૂપકો ધ્યાન;
ઉનકો ભજન વીચારીયે, તો સબ ફીકો જ્ઞાન. ૧૧૮
સંત ભયે ભૂતલ વિષે, વે સબ વ્રજકી નાર;
ચરણ શરણ ગહીકે રહી, મીથ્યા જોગ વિચાર. ૧૧૯
ઉનકે ગુણ નિત્ય ગાઇયે, કર કર ઉત્તમ પ્રીત;
મેં નાંહીંન દેખી સુની, વ્રજવાસીનકી રીત. ૧૨૦
તબ હરિ ઉદ્ધવસોં કહ્યો, વે હે મેરે અંગ;
મેં કબહુ છાંડુ નહી, વ્રજ વાસીનકો સંગ. ૧૨૧
વ્રજ તજી અનંત ન જાઇ હોં, મેરે તો યહ ટેક;
ભૂતલ ભાર ઉતારહોં, ધરહોં રૂપ અનેક. ૧૨૨
ઉધો તુમ જાંનત સબે, પરમ ભજનકી રીત;
ગોપીનકો સંબંધ કરી, ઉપજી પ્રેમ પ્રતીત. ૧૨૩
શ્રીકૃષ્ણ ભક્ત સોઇ જાનીયે, જાકે અંતર પ્રેમ;
રાખે અપુને ઇષ્ટસોં, ગોપીનકો સો નેમ. ૧૨૪
યહ લીલા વ્રજવાસકી, ગોપી કૃષ્ણ સનેહ;

જે જન મનસું ગાવહી, તે ઉત્તમ નરદેહ. ૧૨૫

ગોપી અરૂ ઉદ્ધવ કથા, ભૂવપર પરમ પુનીત;
તીન લોક ચૌદહ ભુવન, વંદનીય સબ ગીત. ૧૨૬

નાસત સકલ કલેશ કલિ, અરૂ ઉપજત મન મોદ;
યુગલ ચરન મકરંદ મન પાવત પરમ વિનોદ. ૧૨૭

જે ગાવે શિખે સુને, મન ક્રમ બચન સહેત;
રસીકરાય પુરન કૃપા, મનવાંછીત ફલ દેત. ૧૨૮

ईती श्रीहरिरायजीकृत श्रीस्नेह लीला संपूर्ण.

પદ. ૮૯ મું.

ઝુલે ઝુલેરે જસોદા મૈયા તેરો લલના, તેરો લલના મૈયા
ઝુલે પલના—ઝુલે ઝુલે ૧
કાહેકોરે બન્યો તેરોરે પાલનો, કાહેકી દોરી લગે ફુદના. ૨
અગર ચંદનકો બન્યોરે પાલનો, રેશમકી દોરી લગે ફુદના ૩
બહાર દેખું તો બાર વરસકો, ઘરમાં દેખું તો ઝુલે પલના. ૪
પુરૂષોત્તમ પ્રભુકી છબી નીરખત, બીન દેખે ના પરે કલના. ૫

પદ. ૯૦ મું.

આજજસોદાપેંચલોસબગોરી, ચલોસબગોરીચલોસબ ગોરી.
એસો સુત તેંને જાયોરી જસોદા, અબહી બનીહે તું ભોરી. ૧
નંદનંદન સખી હમારે ભવનમેં, આય કરત હે ચોરી. ૨
વૃંદાબનકી કુંજ ગલનમેં, મહીકી મટુકીયાં ફોરી. ૩
પુરૂષોત્તમ પ્રભુકી છબી નીરખત, હસકર ભૈયાં મરોરી. ૪

પદ. ૯૧ મું.

સખી નંદલાલ આવન નહિ પાવે;
ભિતર ચરન ધરન મત દીજે, ચાહે જીયા લલચાવે. ૧
એસેનકો વિશ્વાસ કહા સખી, કપટકી બાત બનાવે;
નાગરીઆ એક હમારે ભવનબીના,અન્ય ચહાય જ્યાંજાવે. ૨

પદ. ૯૨ મું.

જાકું નેક શ્યામકો બાનો;
તાકે નિકટ ન જાય જન કોઉ, કહા રંક કહા રાનો. જાકું ૧
માલા કંઠ તિલક બિરાજત, અરૂ ચંદન લપટાનો;
શંખ ચક્ર ગદા પદ્મ બિરાજત, સોકહા રહેગો છાનો. જાકું ૨
રવિસુત કહત પુકાર પુકારી, સુનકે દુત અકુલાનો;
સુરદાસ કહત યહ હિતકો, સમજ સોચ જીય જાનો. જાકું ૩

પદ. ૯૩

ઊધો જો જન મોહિ સંભારે તાકું વિસારૂં ન પલક ઘરીરે;
કાટું કઠિન કર્મ કે સંકટ, આપું સુખ આનંદ ભરીરે. ઊધો ૧
જો મોહિ ભજે ભજું હું તાકું, યહી પ્રતિજ્ઞા મોહિ આય પરીરે;
સદા સમીપ રહું તાહિ કે, ગુપ્ત હતી સો પ્રકટ કરીરે. ઊધો. ૨
જ્યોં ભારત મેં બહીંકે ઇંડા, રાખ લીયે ગજઘંટ પરીરે;
સૂરદાસ તાહી ડર કાકો, નિસવાસર જો જપત હરિરે. ઊધો ૩

પદ. ૯૪

હરિભજનમેં કહા ચહિયત હે, નેન શ્રવણ રસના પદ પાન;
એસી સંપત આન મિલી હે, જો ન ભજે તાકું બડીહાન. હરિ.
પૂરવ પુન્ય સુકૃતનકો ફલ, અતિદુર્લભ માનુષ અવતાર,
પાપ પુન્ય યાતેં જાનિ પરતહે, ઉપજત હે બ્રહ્મ જ્ઞાન. હરિ૦
ગુરુ કર્ણધાર પોત પદ અંબુજ, ભવસાગર તરવેકે હેત;
પ્રેરક પવન કૃપા કેશવકી, પરમાનંદ ચિત ચેત. હરિ૦

પદ. ૯૫

હરિરસ તબહી તો જાય પૈયે;
સ્વાદ વિવાદ હર્ષ આતુરતા, ઇતિનો દંડ જો સહીએ. ૧
કોમલ બચન દીનતા સબસું, સદા પ્રફુલ્લિત રહીએ;
ગયે નહીં સોચ આયે નહિં આનંદ, એસે મારગ લહીએ. ૨

એસી જો આવે જીય માંહી, તાકે ભાગ્યકી કહા કહીએ;
અષ્ટ સિદ્ધિ સૂર શ્યામપેં, જો ચહીએ સો લહીએ ૩

પદ. ૯૬

ગોરેસે બદન પેં ગુમાન કયા બાવરે;
રંગ તો પતંગ રંગ કાલ્હ ઉડ જાયગો ૧
ધુંવા કેસી ઘોર ધાર જાતેય ન લગિ વાર;
નદી કીનારે વૃક્ષ કબહું ન ઠહરાયગો. ૨
ફુસકેરી આગ કયા ઓછેકેરી પ્રીત કયા;
બક્ત ફીરસે ફિર ઝટ નટ જાય ગો ૩
કહતહે સૂરદાસ જીવનેકી થોરી આસ;
મૃત્યુ ભયે પાછેં દેહ શ્વાન હું ન ખાયગો ૪

પદ. ૯૭

સુમિરૌં રાધા કૃષ્ણ સકલ મંગલ મય સુન્દર,
સુમિરૌં રોહિનિનન્દન રેવતિપતિ કર હલધર,
જસુદા કીરતિ ભાનુ નન્દ ગોપી સમુદાઇ,
વૃન્દાવન ગોકુલ ગિરિવર બ્રીજ ભૂમિ સુહાઇ,
કાલિન્દી કલિ કે કલુષ સબ હારિનિ સુમિરો પ્રેમ બલ,
બ્રજ ગાય બચ્છ તૃન તરૂ લતા પશુ પંછી સુમિરોં સકલ. ૧

પદ. ૯૮

સુમિરો શ્રીચન્દ્રાવલી મોહન પ્રાન પિયારી.
શ્રીલલિતા રસ સરિતા પરમ જુગલ હિતકારી
રસશાખા હરિપ્રિયા બિશાખા પૂરન કામા,
પરમસભાગા ચંદ્રભગા રસ ધામા ભામા,
શ્રીચંપકલતિકા ઇંદુલેખા રાધા સહચરિ સહિત
શ્રીસ્વામિનિકી આઠો સખી, નિત સુમિરો કરિ પ્રેમ હિત. ૨

પદ. ૯૯

દેવકી કે ઘર જનમિ નન્દ ઘરમેં ચલિ આયે,
બકી તૃનાવર્ત અઘ બક બછ બૃષ કેશિ નસાયે,
બાલરૂપ કાલી મર્દન સુરપતિ મદભંજન,
ગોચારક રસ રાસ રમન ગોપીજન મન રંજન,
કંસાદિ-નાસકર સકલ ભુવ ભાર ઉતારન રૂપ ધરિ,
સુમિરોં લીલામય નન્દસુત અટલ નિત્ય બ્રીજ બાસ કરિ.

પદ. ૧૦૦

મત્સ કચ્છ બારાહ પ્રગટ નરહરિ બપુ લાવન,
પરશુરામ શ્રીરામ લચ્છમન ભરત શત્રુ હન,
પુનિ બલરામ સુબુદ્ધ કલ્કિ હરિ દસ બપુ ધારી
ચોબિસ રૂપ અનેક કોટિ લીલા બિસ્તારી

અવતારી હરિ શ્રીકૃષ્ણ બપુ શુદ્ધ સચ્ચિદાનન્દ ઘન,
નિત સુમિરત મંગલ હોત અતિ સુખ પાવત સબ ભક્તજન.

રાગ રામકલી. પદ ૧૦૧ મું.

સખી મોહિ હરિ દરશનકો ચાવ;
સાંવરેસોં પ્રીતિ બાઢી લાખ લોગ રિસાવ. ૧
શ્યામ સુંદર કમલ લોચન અંગ અંગ નિત ભાવ,
સૂર હરિકે રૂપ રાચી, લાજ રહો ચાહૈ જાવ. ૨

રાગ ભૂપાલ. પદ ૧૦૨ મું.

બિનતિ કુંવરી કિશોરી મેરી માન માન માન બિન. ચૂક મોતે માનકી મત ઠાન ઠાન ઠાન, કાહેકો બૈઠી શ્યામા ભૌંહૈં તાન તાન તાન । તૂહી તો મેરે જીવન ધન પ્રાન પ્રાન પ્રાન । મેરે હિયાકી પીરકો તૂ જાન જાન જાન । જન જાન રસિક લીજ દીજૈ દાન દાન દાન ॥

રાગ પીલુ. પદ ૧૦૩ મું.

રાધા પ્યારી બાત સુનો એક મેરી. મેં આયો ચાહત હોં તુમપેં બીચ લિયો ઉન ઘેરી. ૧ જતન અનેક બિનતિ કર હાર્યો કૈસે જાત ન ફેરી; પરવશ પર્યો દાસ પરમાનંદ કાહિ સુનાવો ટેરી. રાધા પ્યારી. ૨

રાગ બિલાવલ. પદ ૧૦૪

દધિ કૈસે કૈ બિલોઊં કાન્હા ગહિ લીન્હી મથનિયાં,
છોટે છોટે હાથ પૈર છોટીસી અંગુરિયાં;
છોટે છોટે પગ ધરૈં છોટીસી ભુજરિયાં,
છોટે છોટે બાલ સોહૈં છોટોસો મુખારવિન્દ,
નાકમેં બુલાક સોહૈં પૈર પૈજનિયાં.
સૂરદાસ હરિકે ગુન ગાવૈ ઐસે કહ નંદરનિયાં.

રાગ ઝંઝોટી. પદ ૧૦૫

મોહિં મત રોકૈ તૂ એરી વ્રજનાગરી । રૂપકી નિધાન હૈ તૂ સભી ગુણખાન હૈ તૂ તેરે સમ કૌન આજ તેરો બડો ભાગરી ॥ કહે તો મૈં નૃત્ય કરૂં બાંસુરી મેં રાગ ભરૂં, કાન્હરો કેદારો ભૈરવ સોરઠ બિહાગરી । તૂં તો સદા ઉપકારી હિત-ફુકી કરનહારી, આજ નારાયન મોસોં કયોં રાખે લાગરી ॥

રાગ રામકલી. પદ ૧૦૬

આજ હરિ રૈનિ ઉનીંદે આયે । અંજન અધર લલાટ મહાવર નયન તંમોર ખવાયે ॥ શિથિલિત બસન મરગજી માલા કંકન પીઠ સુહાયે । લટપટી પાગ અટપટે ભૂષણ બિન ગુન હાર બનાયે ॥ શિથિલ ગાત અરૂ ચાલ ડગમગી ભ્રકુટી

ચન્દન લાયે। સૂરદાસ પ્રભુ યહી અચંભો તીન તિલક કહાં પાયે ॥

રાગ બરવા. પદ ૧૦૭

તુમ જાઓજી જાઓ જાકે રહે હો રાત। મ્હારે કાહેકો આયે જબ ભયો પ્રભાત ॥ લટપટ પેંચ ઉનીંદે સે નયના ડગમગ ડગમગાત। કપટી કુટિલ મૈં તાહિંતે કહત હોં। મૈં ના માનૂંગી તોરી એક બાત ॥ હા હા કરત હૈં પૈયાં પરત હૈં અબકી ચૂક મેરી કરો જી માફ। જુગરામદાસ પિયા મૈં ના માનૂંગી તુમ વાહીકે જાઓ જાકે લગે હો ગાત ॥

રાગ ધનાશ્રી. પદ ૧૦૮

હૈં હમ રસિક અનન્ય પ્રિયા પ્રિય કુંજ મહલકે બાસી,
નઇ નઇ કેલિ બિલોકત છિન છિન રતિ વિપરીત ઉપાસી.
બીરી બસન સુગન્ધ આરસી રુચિ લે કરત ખવાસી,
દેત પ્રસાદ પ્રેમસોં હંસ હંસ કહ કહ ભગવત દાસી.

કુંડલિયા. પદ ૧૦૯

આચારજ લલિતા સખી, રસિક હમારી છાપ;
નિત્ત કિશોર ઉપાસના, યુગલ મંત્રકો જાપ.
યુગલ મંત્રકો જાપ, બેદ રસિકનકી બાની;
વૃન્દાવન નિજધામ, ઇષ્ટ શ્યામા મહારાની.

પ્રેમ દેવતા મિલે બિના સિદ્ધિ હોય ન કારજ;
ભગવત સબ સુખ દેન, પ્રગટ ભયે રસિકાચારજ.

રાગ કાલિંગડા પદ ૧૧૦

હમ નંદ નન્દન મોલ લિયે,
યમકી ફાંસ કાટ મુકરાયે અભય અજાત કિયે.
સબ કોઉ કહત ગુલામ શ્યામકે ગુણત સિરાત હિયે,
સૂરદાસ પ્રભુજીકે ચેરે જૂઠન ખાય જિયે.

રાગ કાન્હરા પદ ૧૧૧

તૂ હૈ સખી બડભાગભરી, નંદલાલ તેરે ઘર આવત હૈ;
નિજ કર ગૂંથ સુમનકે ગજરે હર્ષિ તોહિં પહિરાવત હૈં.
તૂ અપનો સિંગાર કરત જબ દર્પન તોહિં દિખાવત હૈં;
આનંદકન્દ ચન્દમુખ તેરો નિરખ નિરખ સુખ પાવત હૈ.
જાકે ગુન સબ જગત બખાનત સો તેરે ગુણ ગાવત હૈં,
નારાયણ વિન દામ આજ કલ તેરેહિ હાથ બિકાવત હૈં.

રાગ કમોદ પદ ૧૧૨

જયતિ નવનાગરી સકલ ગુનસાગરી કૃષ્ણગુણ આગરી દિનન ભોરી । જયતિ હરિભામિની કૃષ્ણ ઘન દામિની મત્ત ગજગામિની નવકિશોરી ।। જયતિ સૌભાગ મનિ કૃષ્ણઅનુરાગ મણિ સકલ ત્રિય મુકુટ મણિ સુયશ લીજૈ । દીજીયે દાન યહ વ્યાસકી સ્વામિની કૃષ્ણસોં બહુરિ નહિં માન કીજૈ.

જગાવવાનું પદ રાગ રામકલી. પદ ૧૧૩

લાલકો મુખ દેખનકો આઇ હોં.
કાલ્હ મુખ દેખ ગઇ દધિ બેંચન જાતહિ ગયો બિકાઇ. ૧
દિનતેં દૂનો લાભ ભયો ઘર કાજર બછિયા જાઇ;
આઇ હોં ધાય થંમાય સંગકી મોહન દેહુ જગાઇ. ૨
ઇતની સુનત વિહંસિ ઉઠ બૈઠે નાગરિ નિકટ બુલાઇ;
સૂરદાસ પ્રભુ ચતુર ગ્વાલિનિ સૈન સંકેત બતાઇ.

પ્રભાતી—રાગ ભૈરવ. પદ. ૧૧૪

જાગો મેરે લાલ જગત ઊજીયારે,
કોટિ મદન મુસકનપર વારત, કમલ નયન અંખિયનકે તારે.
ગ્વાલ બચ્છ સબરે સંગ લેકે, યમુનાતીર વન જાઉ સવારે,
પરમાનંદ કહત નંદરાની, દૂર જિન જાઉ મેરે વ્રજકે રખવારે.

પદ ૧૧૫

દધિકે મતવારે કાન્હ ખોલો પ્યારે પલકે,
શીશ મુકુટ લટ છુટી ઔર છુટી અલકૈં.
સુર નર મુનિ દ્વાર ઠાડે દરશ કરન કિલકૈં,
નાસિકા કો મોતી સો હૈ, બીચ લાલ લલકૈં.
કટિ પીતાંબર મુરલીકર શ્રવણ કુંડલ ઝલકૈ.
સૂરદાસ મદન મોહન દરશ દેહુ ભલકૈં.

રાગ ગૌરી. પદ ૧૧૬

વૃન્દાવનકે રાજા હૈં દોઉ શ્યામ રાધકા રાની,
ચાર પદારથ કરત મજૂરી, મુક્તિ ભરૈ જહાં પાની.
ધર્મ કર્મ દોઉ બાત જેવરી, ઘર છાયે બ્રહ્મજ્ઞાની,
યોગી જતી તપી સંન્યાસી તિનહૂં નેક ન જાની.
પચિહારે વેદ પુરાન લગનિયા, ગાવત સગુણિયા બાની,
ઘર ઘર પ્રેમ ભક્તિકી મહિમા, સહચરિ વ્યાસ બખાની.

રાગ રામકલી. પદ ૧૧૭

અબ મેરી ખેલન જાત બલૈયા,
જબહિં મોહિં દેખત લરિકન સંગ તબહિં ખિજત બલભૈયા.
મોકો કહત તાત વસુદેવ હૈ, દેવકી તેરી મૈયા,
મોલ લિયો કછુ દે વસુદેવ હિ કર કર જતન બટૈયા.
પાછે નંદ સુનત હૈં ઠાડે, તબ હંસ હંસ ઉર લૈયા,
સૂર નંદ બલરામહિં હટકયો, સુન મન હર્ષ કન્હૈયા.

પદ ૧૧૮

ઊધો વે સામરી સુરત હમારા દીલ ચુરાયા હે ॥ ટેક ॥ બજાકર બાંસુરી સુંદર સુનાકર ગીત સઘનમેં । કર રાસ કુંજનમેં હમે તન મન ભુલાયા હે. ॥ ૧ ॥ હમારી લાજ ગઇ સારી કાજ ઘરકે નહીં ભાવે ॥ ફીરે હમ ઢુંઢતી બન બન પતા ઉનકા ન પાયા હે ॥ કમલસે નેન કાનમે મકર કુંડલ ગલે-માલા, ઝુકી સરપેં વે માધવકી રૂપ હમકું દિખાયા હે ॥૩॥

પદ ૧૧૯

છાંડદે લંગરવા મેરી ઐયાં ગહો નાં ॥ જો મોહન તુમ ઐયાં ગહો તો નેનાં મીલાય મેરો પ્રાણ હરો ના ॥ બ્રંદ્રાવનકી કુંજ ગલનમેં નીતિ છોડ અનીતિ કરો ના ॥ છાંડદે ૨ ॥ પુરુષોત્તમ પ્રભુકી છબી નીરખત ચરનકમલ તેં ચિત્ત હરોના । છાંડદે લંગરવા મેરી.

પદ ૧૨૦

સોતનકે ઘર જૈયે ચલો સખી ॥ માન ઘટે તો કહા ઘટ જૈહેં ? પિયકે દરશન પૈયે ॥ ચલો ॥૧॥ યહ જોબન અંજલીકો જલ, સમય ગયે પછતૈયે. ઘોંધી કે પ્રભુ રસ બસ કરકે તનકી તપત બુઝઇયે. ॥ ૩ ॥

પદ ૧૨૧

રોકી રહ્યો મેરી ગેલ કનૈયા ॥ મેં જલ જમુના ભરન નીકસી આડોઇ ઠાડો છેલ ॥ ટેક ॥ પાંચ સાત મિલ ખેલન નીકસી કોકીલા બનકી સેલ, પુરુષોત્તમ પ્રભુકી છબી નીરખત જોબન મહકે ફેલ ॥ કનૈયા રોકી રહ્યો મેરી ગેલ.

પદ ૧૨૨

દોરી દોરી આવત મોહિકું મનાવત દામ ખરચી કછુ મોલ લઇરી ॥ અચરા પસારત મોહિકું મનાવત મેં તેરે બાબા કી ચેરી ભઇરી ॥ જારે જા સખી અપને ભવન પ્રતિ, લખ બા-

તન કી એક કહી ॥ નંદદાસ પ્રભુ વે કયોં નહી આવત ॥ ઇનકે પાયન કછું મેંહિ હઇરી ॥ દોરી દોરી ॥

પદ ૧૨૩

હરિ દરશનકી પ્યાસી અંખીયાં ॥ દેખ્યો ચાહત કમલને-નકોઃ અરિ નિશદીન રહત ઉદાસી ॥ અંખીયાં ॥ ૧ ॥ કેસરી તિલક મોતીન માલા વૃન્દાવન કે વાસી ॥ નેહ લગાય ભાગ ગયો ત્રણ સમ ડાર ગયો મલે ફાંસી ॥ અંખીયા ॥ ૨ ॥ કાહુ કે મન કી કો જાને લગન કો જાને હાંસી । સુરશ્યામ પ્રભુ તીહારે મિલન કું લેહું કરવત કાશી ॥ અખીયાં હરિ દરશનકી.

પદ ૧૨૪

બોલે છે ઝીણા મોર મંધુવન બોલે છે જીણા મોર ॥ મોર બોલે બપૈયા બોલે ॥ કોયલ કરે કલોલ ॥ મધુ ॥ ૧ ॥ રેન અંધારી કાલી બીજુલી ચમકે જમુના દેત હીલોળ ॥ પુરુષોત્તમ પ્રભુ પ્રાણ હમારા ચરણકમલ ચિત્ત ચોર.

રાગ દેશ. પદ ૧૨૫

અબ વિલંબ જિન કરો, લાડિલી કૃપાદૃષ્ટિ ટુક હેરો;
યમુના પુલિન ગલિન ગહબરકી, બિચરૂ સાંઝ સબેરો.
નિશદિન નિરખોં યુગલ માધુરી રસિકનતે ભટ ભેરો,
લલિત કિશોરી તન મન અકુલત શ્રીબન ચહત બસેરો.

રાગ કવિત. પદ ૧૨૬

કામરી લકુટ મોહિં ભૂલત ન એક પલ,
ઘુંઘુચી ના બિસારોં જાકી માલ ઉર ધારે હૈં.
જા દિનતે છાકેં છૂટ ગઇ ગ્વાલનકી
પ્રભુ તા દિનતે ભોજન ન પાવત સકારે હૈં.
ભનૈ યદુવંશ જો પૈ નેહ નન્દ વંશ હૂ સોં,
બંસી ના બિસારો જો પૈ વંશહૂ બિસારે હૈં,
ઊધો વ્રજ જૈયો મેરી લૈયો ચોગાન ગેંદ,
મૈયાતેં કહિયો હમ ઋણિયાં તિહારે હૈં.

બંસીલીલા. રાગ ઝંઝોટી. પદ ૧૨૭

બંસી યમુનાપેં બાજ રહીરે લાલ, છબિ નિરખન કૈસે જાઊં રી આજ, બંસીકી ટેર સુની મેરે શ્રવણ તન મન સુધ બિસરી રે લાલ ॥ મોર મુકુટ પીતાંબર સોહે ચન્દન ખૌર લગીરે લાલ। ચન્દ્ર સખી ભજ બાલકૃષ્ણ છબિ ચરનન ચેરી ભઇરે.

રાગ ભૈરવ. પદ ૧૨૮

બાંસુરી બજાઇ આજ રંગસોં મુરારી,
શિવ સમાધિ ભૂલ ગયે મુનિજનકી તારી. ૧
વેદ ભનત બ્રહ્મા ભૂલે ભૂલે બ્રહ્મચારી,
સુનત હી આનન્દ ભયો લગી હૈ કરારી. ૨
રંભા સબ તાલ ચૂકી ભૂલિ નૃત્યકારી,

યમુના જલ ઉલટ બહ્યા સુધ ના સમ્હારી. ૩
વૃન્દાવન બંસી બજી તીન લોક પ્યારી,
ગ્વાલ બાલ મગન ભયે વ્રજકી સબ નારી. ૪
સુન્દર શ્યામ મોહની મૂરત નટવર વપુ ધારી.
સૂર કિશોર મદન મોહન ચરનન બલિહારી. ૫

હિંડોરા. રાગ મલાર પદ ૧૨૯

યુગલવર ઝૂલત દે ગલ બાંહી. બાદર બરસેં ચપલા ચમકેં સઘન કદમકી છાંહીં, ઇત ઉત પૈંગ બઢાવત સુન્દર મદન ઉમંગન માંહીં, લલિત કિશોરી હિંડોરા ઝુલૈં, બઢ યમુનાલૈં જાહીં. યુગલવર.

પદ ૧૩૦

આજ દોઉં ઝુલત રંગભરે। ઝોટા ખરે લેત કબહુંક સખિ કબહું હરે હરે ॥ કર્ણફુલ કુંડલ મિલ ભેટત મનુ શશિ મીન લરે । ચન્દ્ર ભાલ હલકત ઉર રાધે, હરિ વનમાલ ગરે ॥ બિહસંત દમક ઉઠત દશનાવલિ અવની સુમન ઝરે । લલિત કિશોરી ટરત ન લખિ છબિ દગ શિશુ અરન અરે ॥

પ્રભુ-યશ. ઘોળ પદ. ૧૩૧

કાનુડો કાળજાની કોર છે, બેની મારે કાનુડો કાળજાની કોર.
લટપટી પાઘ ને કેસરીયાવાગા, માથે કળાયલ મોર છે. બેની૦૧
વૃંન્દા તે વનમાં વહાલે વાંસલડી વગાડી, મોરલીનો સ્વર ઘોર છે, બેની મારે. ૨

માધવદાસના પ્રભુ રસિક શિરોમણિ, ગોપી સંગે પાધરો દોર
છે. બેની મારી. ૩.

ગાવડી વિષે પદ. ૧૩૨

ગાવડી લાવો ગોતી મારા વ્હાલા, ગાવડી લાવો ગોતી રે.
નંદના ગોવાળીયા તમને ભળાવી, કેમ કહો છો ગાય નહોતી રે.
ક્યાંરે ચરાવી ને કયારે પીવડાવી, કયા બપોરે ગાય નહોતીરે,
સહવારે છોડી ને બપોરે હેરવી, સાંજે કહો છો તે ગાય નહોતીરે૨
સોના શીંગડીયો ને રૂપાની ખરીયો, હિરાની મોરડી હોતીરે;
આંખે છે આંજરી ને મુખે છે માંજરી, હૈડા સમાન ગાય હોતીરે.૩
કરમાંછે કાંકણીને હાથમાં છે દુંણી, લાડે કોડે ગાય દોતીરે,
નંદલાલને ઘેર નવલક્ષ ગાય છે, હરખે તે મહિડાં વલોવતીરે.૪
ગોકુળ જોયું વૃન્દાવન જોયું, જમુનાં કીનારે ગાય હોતીરે;
વલ્લભનાસ્વામી પ્રભુ રસિકશિરોમણી, ગોપીઓ આનંદપામીરે.

રાગ દેશ—સોરઠ. પદ ૧૩૩

લલિતા રાધા નેક મનાય દે । મેં બલિ જાઉં નામ તેરે
પૈં દુખમેં સુખ સરસાય દે ।। તૂ સજની અતિ ચતુરશિરોમણિ
મેરે મનકી પ્રાતિ જતાય દે । વ્યાસ સ્વામિની રતિ ગુણ ગતિ
લે, સબરસ પ્રિયાકો રિઝાય દે ।।

સમાપ્ત.